

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2013. gada 24. augusts – 30. augusts

Nr. 32 (1306)

Lasiet tīmeklī!
www.brivalatvija.lv

**Vai Inguna Sudraba
ienāks politikā?**
(3. lpp.)

**Rotaļu zirdziņš
jaundzimušajam princim**
(3. lpp.)

**“Metallurga” akcionāri
atdod savas akcijas**
(4. lpp.)

Valsts met ēnu uz sevi
(9. lpp.)

RĪGA 812. DZIMŠANAS DIENĀ NODIMDĒJA

Trijās dienās – no 16. līdz 18. augustam – Rīgas svētku daudzveidīgos notikumus apmeklēja ap 200 000 cilvēku, bet svētku nobeiguma sarīkojumus 11. novembra krastmalā – ap 160 000 cilvēku.

Pēc policijas sniegtās informācijas, svētki aizvadīti mierīgi, bez nopietniem starpgadījumiem.

„Pateicos arī visiem rīdziniekiem, kas atnāca un piedalījās Rīgas 812. dzimšanas dienas notikumos, tādējādi veidojot un nostiprinot izjūtu par piederību savai pilsētai!” – svētku nobeigumā teica Rīgas domes priekšsēdis Nils Ušakovs.

„Rīgas svētki 2013” šogad risinājās teātra gaisotnē, piedāvājot svētku apmeklētājiem apmēram 100 dažādus bērnu, kultūras, sporta, kā arī tehniskās jomas notikumus gan pilsētas centrā, gan apkaimēs, kultūras centros un aktīvās atpūtas laukumos.

***
Tāpat kā Rīgas svētku norises Vērmanes dārzā jau kļuvas tradicionālas, tā arī Rīgas Latviešu biedrības “Sprīdīša skolas” rosīšanās šeit ir gaidīts notikums, kas katru nākamo gadu (ši vasara ir jau ceturta) saista arvien plašāku skatītāju un dalībnieku pulku. (“Sprīdīša skola” - RLB Folkloras komisijas ilggadējs projekts – izglītojoša, atraktīva tradicionālās kultūras programma sākumskolas skolēniem, kuŗas ietvaros dalībnieki iesaistās izziņātājas mākslas, mūzikas un deju nodarbībās par kādu noteiktu tematu). Tā kā TEĀTRIS bija izraudzīts par vienu no 2013. gada Rīgas svētku pamattemām (sasaistē ar komponista Richarda Vāgnera 200 gadu jubileju un viņa saikni ar toreizējo Rīgas pilsētu (Vācu) teātri un rakstnieka Rūdolda Blaumaņa 150 gadu jubileju), tad “Sprīdīša skola” ar

Tautas daiļamata meistari piedāvā savus darinājumus svētku tirdziņā Doma laukumā

Siena teātris Vērmanes dārzā

Rīdzinieki un Rīgas viesi svētdienas - 18. augusta vakarā 11. novembra krastmalā

Rīgas domes Izglītības, kultūras un sporta departamenta atbalstu Rīgas svētkus visas sestdienas gaŗumā kuplināja ar siena leļļu teātra brīvdabas izrādi “Brīnumi kāpostos” - oriģinālu interpretāciju par teātri senatnē lauku sētā. Tieši oriģinālu – jo par *siena* teātri nekur nekas pasaulē vēl nav dzirdēts.

Visas lelles un rekvizītes šajā teātrī veidotas no dabas materiāliem, arī izrādes saturs pielāgots materiālam (sienam), ko var samaržot, aptaustīt, ieraudzīt vējā paceļamies gaisā un skatīt kā māksliniece Daiga Kļaviņa no tā radījusi skulpturālus veidojumus – milzu lelles. Bērniem un viņu vecākiem saprotamā valodā atraktīvi tiek stāstīts, kāds senatnē ļaudīm bijis priekšstats par pasaules un cilvēka rašanos,

ar kādām īpašībām latviešu folklorā tikušas apveltītas dažādas zālītes (vai zināt, ka, piemēram, smilga tikusi iepīta zintnieču, burvju, raganu vainagos, jo tai esot sasaiste ar viņsauli?). Un pāri visam izrādē skan aizkustinošs jautājums publikai – vai pasaulē ir vieta ļaunumam? Uz to mazie un lielie tobrīd vienoti atbild - NĒ (naīvi un aizkustinoši).

Sarīkojuma gaitā tika iekļautas gan spēles, gan rotaļas, gan mūzika. Praktiskai siena leļļu veidošanai ierīkotas speciālas darbnīcas – leļļu pamatdaļu sagatavošanai, leļļu tērpu piegriešanai, to gludināšanai ar īstu antikvāru ogļu *pletīzeri*, sadiegšanai un sauššanai ar senu šujammašīnu. Aktieris Pēteris Vilkaste bērniem ierādīja teātra leļļu vadīšanas prasmes. Pie darbnīcām nepār-

traukti stāvēja vecāku un bērnu rindas, lai paši savām rokām varētu darināt un apģērbt siena lelli, ar kuŗu iesaistīties teātra izrādē un kuŗa pēc izrādes paliks par piemiņu no Rīgas svētkiem. Čaklākajiem dalībniekiem no publikas balvas dāvāja SIA “Ezerkauliņi” (burkānus), SIA “Perfecto” (saldumus “Lutauši”), SIA “Markol” (Zaķumuizas ūdeni).

Jautrs, asprātīgs un labestīgs, dinamisks, izziņīgs un ģimenisks kultūras notikums visas sestdienas gaŗumā, – lai tāds tas paliktu apmeklētāju atmiņā. “Sprīdīša skolas” ilggadējās vadītājas Margitas Porietes uzrunāti un īsta entuziasma mudināti, komandā darbojās mūzikanti, dejojāji, aktieŗi, folkloras un dabaszinātņu speciālisti un dabas draugi.

Inese Raubišķe

Antīkie auto Brīvības ielā

Viņa ir to godam pelnījusi!

Eiropas Latviešu apvienība (ELA) izvirza kandidāti PBLA 2013. gada balvai – Valentini Lasmani

Jau sen kļuvis par tradīciju, ka Pasaules brīvo latviešu apvienība (PBLA) ik gadu gatavojas gada balvas pasniegšanai. Arī šis gads nav izņēmums.

ELA, būdama PBLA sastāvā iekļāvusies organizācija, ir tieši gade ieteikt savu kandidātu no Eiropas, kuŗu tā uzskata par cieniņu šo balvu saņemt. Pēc garām debatēm ELA prezidijs izlēmis, ka 2013. gadā PBLA balvai pieteiks Zviedrijā dzīvojošo latvieti Valentini Lasmani (1916.), kuŗa vēl aizvien, 97 gadu vecumā, darbojas Zviedrijas latviešu sabiedrībā un bauda dziļu cieņu gan no vecākās paaudzes trimdiniekiem, gan arī no to latviešu puses, kuŗi valsti ieceļojuši pēdējos gados. V. Lasmanei ir ievērojami panākumi trīs nozarēs.

• Kandidāte **palīdzējusi izgaismot svarīgu vēstures posmu** – Latviešu Centrālās padomes (LCP) pagrīdes darbību Latvijā un darbu, organizējot bēgšanu pāri jūrai uz Zviedriju. Viņa darbojusies nelegālajā LCP pretestības kustībā un pēcāk šo darbu dokumentējusi un par to stāstījusi gan latviešiem, gan zviedriem. V. Lasmane sakopojusi bēgšanas aculiecinieku liecības, ko publicējusi grāmatā *Pāri jūrai* (1990), kā arī devusi padomus Zviedrijas televīzijas garfilmam *Pēdējā laiva uz Jūrkalni* (*Sista batten till Jurkalne*, 2001. g., rež. Ulle Hegers). Par šo latviešu vēstures posmu kandidāte sniegusi arī intervijas Zviedrijas laikrakstos *Expressen* (lielākais vakara laikraksts valstī; 1978.), *Allers* (1979.), *NU* (1993.), *Lārarnas tidning* (Zviedrijas skolotāju avīze; 2004.), *Dagens nyheter* (lielākā rīta avīze valstī; 2011.), kā arī stāstījusi radiopārraidēs Zviedrijas radio un tā programmā *Radio Ellen* –

Valentine Lasmane

par Lidiju Lasmani-Doroņinu (1986.). Tāpat V. Lasmane labprāt sadarbojusies ar Latvijas pētniekiem, kuŗi interesējušies par trimdu. Tie bijuši gan pētnieki no Rīgas Latviešu biedrības, gan redakcijas darbinieki no literatūras mēnešraksta *Karogs*, gan Jūrkalnes pagasta padomes darbinieki. Par vēstures tematiem kandidāte mācījusi latviešu jauniešus un skolabērņus vidusskolas līmenī Upsalā (1945./1946. g.) un Stokholmas latviešu ģimnazijā (1946./1947. g.), pamatskolas līmenī (1951. g. un 1964.–1967. g.), kā arī jauniešu vasaras nometnēs Skrubā (1966.–1968. g.) un Lādvikā.

• V. Lasmanei ir izcili nopelni latviešu valodas mācīšanā gan latviešiem, gan svešautiešiem. Kandidāte zviedriski sarakstījusi latviešu valodas mācību grāmatu *Lārobok i lettiska (Mācību grāmata latviešu valodā*, 1980., izd. ZLCP Izglītības nozare), kā arī sastādījusi latviešu valodas gramatikas grāmatu *Översikt över lettisk grammatik (Latviešu gramatikas pārskats*, 1980., izd. ZLCP Izglītības nozare). Jāpiebilst, ka abas šīs grāmatas vēl

aizvien lieto gan universitātē, gan pieaugušo izglītībasursos, gan arī privāti un ka tās izdotas atkārtoti. Vēl V. Lasmane sastādījusi grāmatu *A Course in Modern Latvian* (ALA, 1985.) un *Latviešu-zviedru sarunvārdnīcu* (1993.). Kandidāte latviešu valodu mācījusi arī zviedriem gan pieaugušo izglītībasursos *Kursverk-samhet* un *ABF* (1980.–1984.), gan vasaras nometņu dalībniekiem, kuŗi latviski neprata (3 X 3 nometnēs Zviedrijā, Anglijā, Vācijā), gan arī Stokholmas latviešu skolas bērnu nelatviešu vecākiem (līdz 2002. g.). Viņa arī strādājusi Zviedrijas bēgļu nometnēs par skolotāju latviešu bēgļu bērniem un ierosinājusi organizēt Eiropas Vasaras skolu (EVS) un bijusi tās pamatlicēja un skolotāja. V. Lasmane bijusi Minsteres Latviešu ģimnazijas (MLĢ) latviešu valodas skolotāja (1983./1984. g.) un tur mācījusi gan abiturijas, gan latviešu valodas nepratēju klasi. Vēl viņa darbojusies PBLA Sabiedrisko zinātņu institūtā (SZI) Minsterē par latviešu valodas un vēstures asistenti (1984.–1986.).

• Kandidātei ir ievērojami nopelni, darbojoties latviešu kultū-

ras un sabiedriskajā jomā. Tieši viņa rosināja un organizēja Rūdolfa Blaumaņa piemiņas plāksnes izveidošanu un svinīgo atklāšanu rakstnieka nāves vietā Takaharju sanatorijā Somijā (1988. g.), kā arī nodibināja un vadīja Annas Dagdas piemiņas fondu (1996. g.) un izdeva A. Dagdas kopotos rakstus (2001.–2005). Daudz enerģijas V. Lasmane ieguldījusi tulkošanas darbā. Kandidāte no zviedru valodas latviski pārtulkojusi igauņa R. Kolka vēsturisko romānu *Pagastveča mantojums* un Ulles Hegera (*Olle Häger*) vēsturisko romānu *Smeties tu varēsi Sibīrijā (Skratta får du göra i Sibirien)*.

V. Lasmane veikusi arī politiski nozīmīgu darbu, izkārtot Lidijai Lasmanei-Doroņinai politiskā patvēruma tiesības Zviedrijā. L. Lasmani-Doroņinu apcietināja 1983. gadā, un V. Lasmane par viņu aizlika labu vārdu Zviedrijas Imigrācijas departamentā, sadarbojoties ar *Amnesty International* grupām Francijā un Norvēģijā, ar baptistu centru ASV, ar PBLA un citām organizācijām. 1989. gadā L. Lasmane-Doroņina varēja atbraukt uz Zviedriju un stāstīt par savu

pieredzi. Vēl kandidāte aktīvi darbojusies daudzās Zviedrijas trimdas organizācijās, piemēram, Mākslas veicinātāju biedrībā, Baltiešu Institutā, Baltiešu humanistu apvienībā, gleznotāja Valdmaņa fonda valdē, Latviešu pensionāru biedrībā, kur referējusi par A. Čaku, V. Ginteru, J. Klīdzēju un trimdas attīstību, Latviešu palīdzības komitejā, A. Eglīša Latviešu nacionālajā fondā un citos. V. Lasmane aizvien raksta apskatus un recenzijas par Zviedrijas latviešu sarīkojumiem laikrakstā *Brīvā Latvija*.

PBLA balva tiek pasniegta, lai apliecinātu cieņu un izteiktu Rietumos dzīvojošo latviešu pateicību izciliem zinātnes, nacionālpolitiskiem, sabiedriskiem un mākslas darbiniekiem, kā arī jaunatnes audzinātājiem un izciliem fiziskās kultūras pārstāvjiem, kas ar saviem darbiem un sasniegumiem ir palīdzējuši ciltautiešiem izprast latviešu tautas brīvības centienus, ir cēlušī godā un populārizējuši latviešu vārdu, kā arī snieguši paliekamas mākslas vērtības.

Lāsma Ģibiete,
ELA komūnikāciju referente

MUMS RAKSTA

Vai patriotisms ir ūdeņains?

2014. gada valsts budžeta veidošanā, starp citu, ir ieteikts arī skolās ieviest patriotisko audzināšanu, kas sen jau ir atstāta novārtā un kāpēc jaunā paaudze atstāj Latviju, bet Kārlim Streipam „patriotiskā audzināšana ir stipri ūdeņains jēdziens”, kas ASV skolās viņam nav pielīpis nedz par ASV, ne Latviju. Bet, ja latviešu patriotiskie leģionāri nebūtu palēninājuši krievu okupācijas gaitu,

tas Streips varbūt nebūtu varējis tikt uz ASV. Lietuviešus vācieši nevēlējās evakuēt, jo nebija leģionāru.

Pabērna lomā atstātā patriotisma dēļ latviešu bērni maz ko zina par Latvijas vēsturi un tās bēdīgo pagātni. Tā, piemēram, kad Liene Apine braukāja pa Latviju, vācot materiālus grāmatai par nacionālajiem partizāniem, ceļā viņa savā automašīnā

bija uzņēmusi divas skolnieces. Uz jautājumu, vai viņas zina, kas ir nacionālie partizāni, meitenes nezināja atbildēt, tāpat kā nezināja, kas ir Kalpaks un vēl daudz kas cits.

Patriotisms ir zemes sāls un mīlestība pret savu valsti. Bez patriotisma Latvijai nav nākotnes, tāpēc patriotiskā audzināšana ir liekama pirmā vietā.

J. Rolavs

RADI UN DRAUGI
VIESNĪCA ★★★★★ WWW.HOTELRADIUNDRAUGI.LV

MĀRSTAĻU IELA 3 | RĪGA LV1050 | LATVIJA | +371 6782 0200

LAIPNI LŪGTI RĪGĀ, ANGLIJAS DAUGAVAS VANAGU FONDA VIESNĪCĀ “RADI UN DRAUGI”!

Konkurss medicīnas studentiem

Latviešu ārstu un zobārstu apvienība izsludina stipendiju konkursu medicīnas studentiem

Latvijas Ārstu 7. kongresa priekšvakarā, 2013. gada 18. septembrī, tiks pasniegtas Latviešu ārstu un zobārstu apvienības (LĀZA) stipendijas medicīnas studentiem, lai atbalstītu viņu centienus iegūt ārsta diplomu un strādāt savā profesijā Latvijā. Šo stipendiju financētājs ir Profesora Ilmāra Lazovska Medicīnas fonds (dibināts ASV 2004. gadā) un Ojāra Veides stipendiju fonds (dibināts Kanādā 1999. gadā).

Profesora Ilmāra Lazovska Medicīnas fonds radies, godinot ārsta Ilmāra Lazovska (1931–2003) piemiņu. Fondu drīz pēc profesora nāves izveidoja ārsts Ēriks Niedrītis

(Njujorka), kas ir arī fonda vadītājs. LĀZA, dibināta 1947. gada decembrī, apvieno latviešu izcelsmes mediķus ārpus Latvijas un regulāri vāc ziedojumus fonda sekmīgai darbībai. 2005. gadā tika pasniegtas pirmās Profesora Ilmāra Lazovska Medicīnas fonda stipendijas, ko saņēma pieci Latvijas Universitātes un Rīgas Stradiņa universitātes medicīnas studenti (līdz šim stipendijas saņēmis 31 students).

Ojāra Veides stipendiju fondu dibinājusi Saskačevanas universitātes (Kanada) profesore Emma Irēne Groduma (1916–2007), testamentā novēlot daļu mantojuma fonda izveidei, lai godinātu savu brāli - LU medicīnas

studentu Ojāru Veidi, kuŗš zaudēja dzīvību Otrajā pasaules karā. Fondu vada LĀZA valdes loceklis Kaspars Tūters (Toronto). 2012. gadā tika piešķirtas astoņas stipendijas.

LĀZA stipendijas piešķir 3., 4. un 5. gada medicīnas studentiem, kam ir labas sekmes mācībās, kas ir izcili latviski un kam trūkst līdzekļu.

Šogad paredzēts pasniegt piecas stipendijas, katra 1000 ASV dolaru. **Pieteikumu iesniegšanas termiņš ir 2013. gada 10. septembris.**

Maija Pozemkovska,
LĀZA

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Valsts prezidents Andris Bērziņš

pedalējās Latvijas politiski represēto 15. salidojumā Ikskilē 15. augustā. Uzrunājot salidojuma dalībniekus, prezidents norādīja, ka politiski represētajiem Melngalvju nama (pašlaik Valsts prezidenta rezidence) durvis būs atvērtas ne tikai 14. jūnijā, kad notiek svinīgā pieņemšana, bet vienmēr, lai kopīgi varētu risināt valstiski svarīgus jautājumus.

Pēc salidojuma oficiālās daļas prezidents uzklaušīja politiski represētos un sacīja: "Jūsu viedoklis man šķiet izšķirīgs, lai atrastu to ceļu, kuŗš šobrīd ir visvairāk nepieciešams Latvijai."

***

Sirsnīga tikšanās Sanktpēterburgā

Ģenerālkonsulatā Sanktpēterburgā notika Sanktpēterburgas latviešu organizāciju – Pēterburgas Latviešu nacionālās kultūras autonomijas, biedrības „Daugava” un Sanktpēterburgas Latviešu biedrības pārstāvju tikšanās ar profesori, habilitēto zinātni doktoru, akademiķi, 11. Saeimas deputāti Janīnu Kursīti-Pakuli un Latvijas intelīģences pārstāvjiem.

Janīna Kursīte-Pakule

Saietā demonstrēja filmu, kas tapusi J. Kursītes-Pakules ekspedīcijas laikā pie latviešiem Sibīrijā. Pēc viedokļu apmaiņas notika sirsnīga latviešu sadziedāšanās.

***

Marks Pekala tiek ar Latvijas dzelzceļu

ASV vēstnieks Latvijā Marks Pekala tikās ar A/S Latvijas dzelzceļš prezidentu Uģi Magoni un citām šīs sabiedrības amatpersonām, iepazīs ar uzņēmuma darbību, sasniegumiem un nākotnes plāniem. Tikšanās laikā abas puses pārrunāja sadarbību NATO krāvu pārvadājumos uz Afganistānu un no Afganistānas. „Es augsti novērtēju iespēju apmeklēt Latvijas dzelzceļu un iepazīties ar tā darbību. Latvijai

Marks Pekala sniedz interviju

ir milzīgs potenciāls krāvu pārvadājumiem un loģistikai starp Eiropu un Austrumiem. Mēs atbalstām Latvijas centienus vēl vairāk attīstīt šo potenciālu, un Latvijas dzelzceļam ir nozīmīga loma šo mērķu sasniegšanā. Šī vizīte ir apliecinājums tam, ka mēs esam stabils, mūsdienīgs un ārvalstīm pievilcīgs uzņēmums ar augstu reputāciju un ka Latvijas vieta transita koridoros un sniegto pakalpojumu kvalitātē ir pievilcīga kā Austrumu, tā Rietumu partneriem,” sacīja Marks Pekala.

***

Satversmes tiesa neierosina lietu par eiro ieviešanas apstrīdēšanu

Satversmes tiesa (ST) nolēmusi atteikt lietas ierosināšanu pēc biedrības „Latvija par latu” pieprasījuma, kuŗā apstrīdēta „Euro ieviešanas kārtības likuma” atbilstība Satversmes 1. un 2. pantam.

„Euro ieviešanas kārtības likums” tika apstrīdēts pilnā apjomā. Biedrības valdes priekšsēdis Andris Orols iepriekš pauda viedokli, ka, ieviešot euro, tiks zaudēta Latvijas neatkarība un suverēnitāte, jo Latvijai vairs nebūs sava monētārā instrumenta, ar ko regulēt ekonomiskos procesus Latvijā.

***

Rosina uzglabāt latus lidz 2019. gadam

Zaļo un Zemnieku savienības (ZZS) frakcijas deputāti Saeimā iesnieguši likumprojektu „Latvijas Republikas Nacionālās valūtas uzglabāšanas likums”, kas paredz nodrošināt nacionālās valūtas - lata uzglabāšanu līdz 2019. gada 1. janvārim.

Likumprojekts paredz, ka Latvijas Banka nacionālo valūtu uzglabā piecus gadus, līdz 2019. gada 1. janvārim, un pirms 2019. gada 1. janvāra Saeima lemj, vai šis termiņš ir vai nav pagarināms. Ievērojot pašreizējo situāciju eirozonā, kā arī citu valstu rīcību, mums jābūt tālredzīgiem. Igaunija un Vācija savu nacionālo valūtu uzglabājot arī pēc eiro ieviešanas.

***

Latvija piedalīsies Atvērto durvju dienās Vācijas Finanču ministrijā

Latvija 24. un 25. augustā piedalīsies Berlīnē Vācijas valsts pārvaldes iestāžu rīkotajās Atvērto durvju dienās. Interesentiem būs iespēja ielūkoties Vācijas valsts pārvaldes iestāžu aizkulisēs, tikties ar amatpersonām un piedalīties dažādos informatīvos un kultūras sarīkojumos. Latvijas stendā, kas atradīsies Vācijas Finanču ministrijas dārzā, interese varēs iepazīties ar Latviju - topošo eirozonas dalībvalsti. Latvijas vēstniecības un Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras pārstāvis darbinieki stāstīs apmeklētājiem par Latvijas ekonomiku, finanču situāciju un politiku, kā arī sniegs informāciju par tūrisma iespējām Latvijā. Sarīkojumā uzstāsies septiņu daļu grupa no Latvijas un pazīstamā Latvijas grupa Astro 'n' out.

***

Latvijā straujākais ekonomikas pieaugums Eiropas Savienībā

Pēc ES statistikas biroja Eurostat sniegtās informācijas, Latvijas ekonomika šā gada otrajā ceturksnī gada salīdzinājumā uzrādījusi straujāko pieaugumu no visām Eiropas Savienības valstīm, savukārt ceturksņa salīdzinājumā Latvijas izaugsme bijusi septiņā straujākā no visām bloka dalībvalstīm, par kuŗām pieejama informācija. Latvijas iekšzemes kopprodukts (IKP) otrajā ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo laika posmu palielinājies par 4,3%. Otra straujākā ekonomiskā izaugsme gada salīdzinājumā bijusi Lietuvā - par 4,1%, seko Lielbritānijai un Igaunijai ar 1,4% pieaugumu.

***

Vai Inguna Sudraba ienāks politikā?

Bijušajam reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministram Edgaram Zalānam ir skeptiska attieksme pret bijušās valsts kontrolīeres Ingūnas Sudrabas ienākšanu politikā.

Inguna Sudraba

Intervijā aģentūrai LETA Zalāns sacīja: „Manuprāt, Sudrabai, ja viņa vēlas ienākt reālajā politikā, nav atlicis daudz laika. Ja runa ir par jaunas partijas veidošanu, nevis par pievienošanos kādai no pašreizējām partijām, jābūt aktīvi rīkoties, jo laika līdz nākamajam Saeimas vēlēšanām nav atlicis daudz. Agrā rudenī jaunās partijas aprisēm vajadzētu būt skaidrām. Ja Sudraba kādas partijas priekšgalā nenostāsies nākamā pusotra mēneša laikā vai ja vismaz nebūs signāla, ka viņa gatavojas to darīt, būs

ļoti maza varbūtība, ka radīsies partija, kuŗu vadīs Sudraba. Taču nav izslēgts, ka Sudraba var ieiet politikā, ja valdošajām partijām nebūs piemērota ministru prezidenta amata kandidāta. Tad partijas varētu pieaicināt bijušo valsts kontrolīeri. Notiks arī Valsts prezidenta vēlēšanas. Bet ir jautājums - vai Sudraba vēlas darboties politikā vai tikai ieņemt kādu no augstākajiem valsts amatiem, jo arī tādējādi var darīt daudz laba sabiedrības interesēs. To var izlemt tikai Sudraba pati. Tie cilvēki, kas ir redzēti blakus un apkārt Sudrabai, gan neradot pārliecību, ka viņi mēģina veidot jaunu partiju,” sacīja bijušais ministrs. Pēc Zalāna domām, pagaidām teksti par to, ka briesmīgs Sudrabas partija, ir tikai runas, bet reālas darbības pazīmju nav.

***

Starptautiska arhαιoloģijas konference

Turaidas mūzejrezervāts sadarbībā ar Latvijas Universitātes Latvijas vēstures institūtu 29. augustā rīko starptautisku zinātnisku konferenci „Pils. Arhαιoloģija. Mūzejs. Arhαιologam Jānim Graudonim - 100”.

Turaidas pils fragments

Konference tiek rīkota, gatavojoties Latvijas arhαιoloģijas un arhitektūras pieminekļa - Turaidas pils astoņsimt gadiem, kas tiks svinēti 2014. gadā vienlaikus ar arhαιologa Jāņa Graudona simtgadi.

***

Britu karaliskais mazulis šūposies Latvijā ražotā zirdziņā

Latvijas vēstniecība Lielbritānijā prinča Viljama un Kembriģas hercogienes Katrīnas mazulim princim Džordžam uzdāvinājusi Latvijā ražotu koka šūpulzirdziņu.

Latvijas vēstniecība Apvienotajā Karalistē Latvijas Finieģa meitas uzņēmuma Troja ražoto šūpulzirdziņu nosūtījusi karaliskās atvases vecākiem. Latvijā ar šī modeļa zirdziņu ir izaugušas vairākas paaudzes. Nepilnos 60 gados, kopš šūpulzirdziņš tiek

ražots, tas ir priecējis bērnus vairākās paaudzēs gan Latvijā, gan tā citu valstu ģimenēs. Dāvana ir simboliska, jo gan pārstāv samērā senas, videi draudzīgas ražošanas tradīcijas Latvijā, gan ir mūsu zemē ļoti pazīstama un iemīļota.

Jaundzimušais princis Džordžs Aleksandrs Luiss piedzima 2013. gada 22. jūlijā. Jaundzimušā nākušā pasaulē sveica daudzu pasaules valstu vadītāji, arī Latvijas Valsts prezidents Andris Bērziņš.

***

Latvijas alpinistu dāvana Rīgas svētkos - sasniegta viena no Pamira virsotnēm

No Rīgas lidostas 31. jūlijā uz Tadžikistānas galvaspilsētu Dušanbi devās alpinistu kluba Traversers vienība, kuŗas mērķis ir uzkāpt vairākās par 6000 m augstākās Pamira virsotnēs, kuŗas vēl neviens nekad nav sasniedzis. Pēc desmit dienām no Pasor ciemata (3500 m) tika veikti pirmie pirmkāpieni.

Alpinistu grupa veica pirmkāpienu Havraz (6124 m) virsotnē. Tā ir pirmā ekspedīcijas sasniegtā neuzkāptā Pamira virsotne. Sekojo gājiens uz Mai Gantman pāreju (5300 m) un pa Grum Grižmailo ledāju, lai nokļūtu maksimāli tuvu nākamajai neuzkāptajai virsotnei. Latvijas alpinistu ekspedīcija 17. augustā sasniedza Pamira kalnu virsotni, kuŗā līdz šim neviens nebija uzkāpis. 5608 m augstā virsotne grūti sasniedzamā Jazgulemas kalnu grēdas rajonā tika sasniegta plkst. 9 pēc Latvijas laika. Saskaņā ar alpinisma tradīciju, tam, kuŗš uzkapj virsotnē pirmais, ir tiesības tai dot vārdu. Latvijas alpinistu komanda Rīgas svētku dienā izlēmusi dot virsotnei vārdu Rīga. Rīga ir mūsu galvaspilsēta, un katrai valstij un pilsētai tā ir reta iespēja un goda lieta, ja tās vārdā ir nosaukta virsotne, sacīja ekspedīcijas vadītājs Oļegs Silīns. Rīgas virsotnē atstāta kapsula ar informāciju par ekspedīciju un Rīgas pilsētas simboliku. Virsotnē ierīkots geokešinga slēpnis - nākamais uzkāpejs varēs iegūt īpašu monētu.

***

Sāks veidot Gaismas pils Tautas grāmatu plauktu

Kultūras vasarnīcā Esplanāde 2014 20. augustā ikviens bija aicināts uz akcijas „Tautas grāmatu plaukts” atklāšanu. Akcijas vadmotīvs bija „Īpaša grāmata īpašā vietā”. Tā ir iespēja dāvināt bibliotēkai sev nozīmīgu un īpašu grāmatu, lai to kopā ar dāvinātāja ierakstīto vēstījumu lasītu cilvēki šodien un arī nākamajās paaudzēs.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

“Tautas grāmatu plaukts” tiks izvietots Latvijas Nacionālās bibliotēkas jaunās ēkas atrijā un sliešies piecstāvu mājas augstumā. Arhitekts Gunārs Birkerts stikla konstrukcijā izkārtoto grāmatu sienu ieplānojis par vienu no centrālajiem ēkas elementiem.

Katrs iedzīvotājs ir aicināts dāvināt vienu sev nozīmīgu grāmatu kopā ar pašrocīgi titullapā ierakstītu veltījumu vai personisku stāstu. Varbūt tajā ir iespiests zīmogs vai gadījies kafijas traips, atzīmēti iemīļotie citāti? Grāmatu pārlasīta neskaitāmas reizes, iegādāta par pirmo algu vai apceļojusi pasauli? Grāmatas tiks gaidītas Rīgā 2014 kultūras vasarnīcā *Esplanāde 2014* līdz 15. septembrim un visās Latvijas bibliotēkās līdz 1. novembrim. Par aplikāciju dalībai akcijā cilvēki saņems grāmatzīmes, kas tapušas ar reklāmas aģentūras *DDB Latvia* un Jelgavas tipografijas atbalstu. “Tautas grāmatu plaukts” apjoms ir pāris desmitu tūkstošu grāmatu, tāpēc akcijas rīkotāji mudina iedzīvotājus pasteigties un grāmatas iesniegt laikus. “Tautas grāmatu plaukts” būs pieejams ikvienam lasītājam, tiek veidota arī tīmekļa vietne, kurā akcijas dalībniekiem un citiem interesentiem būs iespējams iepazīties ar dāvināto grāmatu nosaukumiem, autoriem, tautas grāmatu lasīšanas kanonu un citām ar akciju saistītām aktualitātēm.

***

Latvijas ekspozīcija Venēcijas biennālē

Starptautiskais kultūras ziņu portāls *Blouin Artinfo* iekļāvis Latvijas ekspozīciju *North by Northeast* („Ziemeļi-Ziemeļaustrumi”) sarakstā starp piecām nacionālajām ekspozīcijām Venēcijas biennāles Arsenāla teritorijā, kuŗas noteikti ir jāredz un kuŗas ir ieteicams apmeklēt. Venēcijas biennāles 55. Starptautiskā mākslas izstāde norisināsies līdz 24. novembrim. Šajā izstādē, kas ir viens no vērienīgākajiem un nozīmīgākajiem pasaules mākslas notikumiem, Latviju pārstāv mākslinieki Kaspars Podnieks un Krišs Salmanis (*attēlā*).

Kultūras ministre Žaneta Jaunzeme-Gende ir gandarīta par Latvijas ekspozīcijai veltīto atziņību un uzsvē: „Mums ir jābūt lepnīgiem, ka mūsdienīgā un ļoti latviskā, kultūras tradīcijās balstītā Latvijas ekspozīcija ir pasau-

lē pamanīta un starptautiski novērtēta. Latvijas ekspozīcijas panākumi, apmeklētāju un mākslas ekspertu interese kārtējo reizi apliecina, ka kultūra ir labākais veids, kā varam pastāstīt par mūsu valsti un nest tās vārdu pasaulē.”

***

Pēteris Vaska mūzikālais ziņojums atvērtām sirdīm

Sinfonietta Rīga piedalījās nozīmīgajā Šlēzvigas-Holšteinas mūzikas festivālā. Orķestris uzstājās divos koncertos, vienā no tiem soliste bija vijolniece Vineta Sareika. Koncertos skanēja vairāki Pēteris Vaska skaņdarbi, viens no tiem festivāla direktora Rolfā Beka vadībā. Koncertus arklātieni pagodināja arī komponists Pēteris Vasks, festivālā ieradies kopā ar orķestri.

Sinfonietta Rīga orķestris

Otrs koncerts ar *Sinfonietta Rīga* dalību festivāla ietvaros notika Libekas Doma baznīcā. Kopā ar Šlēzvigas-Holšteinas Festivāla kori tika atskaņoti divi no visplašāk pazīstamajiem Pēteris Vaska skaņdarbiem korim un orķestrim, - meditātīvā lūgšana *Pater Noster* un viena no iespaidīgākajām *Dona nobis pacem* variācijām.

Komponists Pēteris Vasks saka: “Šajos skaņdarbos ir mūzikālais ziņojums tiem, kuŗiem sirds atvērtā... Esmu priecīgs, ka latviešu mūzika skan arī citur pasaulē, kur tā vienmēr tiek labi uzņemta un saprasta.”

***

Liepājas Simfoniskajam orķestrim Viļņā lieli panākumi
Liepājas Simfoniskais orķestris (LSO) atklāja 3. Starptautisko *Pianolo* vasaras festivālu, kas norisinājās Viļņas Gleznu galerijā *Art Gate*. Vairāk nekā 1000 klausītāju

LSO atskaņojumā baudīja skaisto, bet ļoti reti spēlēto 20. gadsimta italiešu komponista Otorīno Respīgi majestātisko simfonisko poēmu “Romas svētki”. Pie Liepājas Simfoniskā orķestra diriģenta pulks pirmo reizi stājās vācu diriģents Daniels Inbals. Pasaules pirmatskaņojumu šis skaņdarbs piedzīvoja 1929. gadā Kārnegi zālē Ņujorkas Filharmoniskā orķestra un italiešu diriģenta Artūro Toskanīni atskaņojumā.

***

Vēstniece Ukrainā Dr. Argita Daudze apmeklēja Poltavu

Latvijas vēstniece Ukrainā Argita Daudze (*attēlā*) pēc Poltavas

apgabala valsts administrācijas priekšsēža uzaicinājuma apmeklēja Poltavu un Poltavas apgabalu.

Argita Daudze

Vēstniece tikās ar Poltavas gubernatoru, Poltavas apgabala domes priekšsēdi, Poltavas pilsētas galvu un pārrunāja sadarbības iespējas. Soročinas gadatirgū Daudze piedalījās tā svinīgajā atklāšanā. Soročinas gadatirgus ir viena no lielākajām lauksaimniecības izstādēm Ukrainā.

***

Vēstnieks Pēteris Elferts aicina turpināt 3x3 tradīciju Īrijā

Kastlbārā, Meijo grāfistē, atklāts otrais 3x3 saiets Īrijā. Uzrunājot klātesošos, vēstnieks Pēteris Elferts pateicās par ieguldīto darbu visai Īrijas 3x3 padomei un pauda patiesu gandarījumu, ka šī tradīcija tiek turpināta arī 2013. gadā. Vēstnieks uzsvēra, ka visus latviešus svešumā vieno kopīgs noslēpums, proti, valoda, kultūra, tradīcijas u.c. Saiets ir lieliska vieta, kur pieredzē var dalīties ar citiem tautiešiem un iegūt papildu zināšanas. Elferts vēlēja veiksmi saietā organizatoriem un dalībniekiem.

Īrijas 3x3 padomes vārdā priekšsēde Sandra Bondarevska pateicās vēstniekam par ideju rīkot saietu Īrijā. Vēstnieka iniciatīva ir veiksmīgi īstenota un vieno tautiešus jau otro gadu. Bondarevska minēja vēstnieka sniegto atbalstu organizatorisko jautājumu risināšanā un organizētāju iedrošināšanā.

Atklāšanas sarīkojumā uzstājās latviešu koris *eLVē* un dejoja tautasdeju kopa “Karbunkulis”. Saieta vadītāji Inguna un Imants Mieži iestādīja ozolu, kas simbolizē saietu par saknēm - tautas, valodas, dejas, tradīcijas saknēm.

Saiets norisinājās līdz 18. augustam. Dalībniekiem bija iespēja līdzdarboties kādā no ievirzēm par tādām temām kā latviešu valodas vērtība pasaules kontekstā, savstarpējo attiecību uzlabošana ģimenē un bērnu audzināšana, latviešu tautasdejas, pirts rituāli, maizes cepšana u.c. 3x3 saietā ieviržu vadītāji ir Austris Grasis, Ieva Freinberga, Ansis Bogustovs,

Īrijas latviešu koris eLVē

Solvita Vektere, Andra Jēkabsone, Ilva Freiberga, Inese un Jānis Atis Krūmiņi, Māris Pūlis, Ulvis Kravalis, Laura Druvieta, Lilija Zobens, Ēvalds Gaspažiņš, Sandra Bondarevska, Lolita Šteinberga, Baiba Kalniņa, Valda Bikmane, Solveiga Slaidiņa, Andris Abakuks, Inguna Grietiņa, Toms Zaharevskis un Ilva Krama.

***

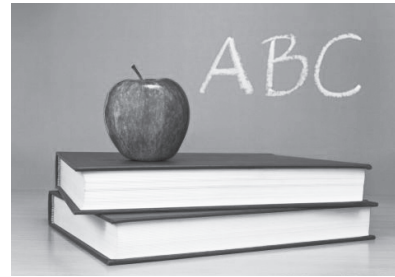
Latvijas mākslinieki piedalās Kaļiņingradas starptautiskajā tautu kultūras festivālā „Miera teritorija”

Kaļiņingradā notika gadskārtējais starptautiskais tautu kultūras festivāls “Miera teritorija”, kuŗā galvenajā programmā uzstājās mākslinieciskās kopas no Liepājas - tautasdeju ansamblis “Rucavietis” un postfokloras grupa “Zari”. Mazos kaļiņingradiešus priecēja Liepājas ceļojošais leļļu teātris “Maska”, savukārt tautas daļamatniecības meistari - audēji un pinēji - demonstrēja savas amata prasmes, izpelnoties pilsētas iedzīvotāju un viesu lielu interesi.

***

Skolniekam no Latvijas augstas atzīmes

Skolnieks no Latvijas, 17 gadus vecais Niks Skrjabins guvis plašsaziņas līdzekļu ievēribu. Viņš Lielbritānijā dzīvo trīs gadus un ir saņēmis vislabākās atzīmes starp Linnas akadēmijas beidzējiem, vēsti *Lynn News*.

Skrjabins A limeņa novērtējumu saņēmis eksāmenos matemātikā, vadības un politikas zinātnē, tieslietu un biznesa studijās un izvēles priekšmetā. Pēc labajiem vidusskolas gala rezultātiem Skrjabins plāno turpināt mācības Kembrīdžas universitātē.

***

Latvija paradīze bijušo padomju tautu saimē

Ukrainu žurnālists Andrejs Mančuks, pieminot 22. gadadienu kopš Padomju Savienības sabrukuma, publicējis pārskatu par to, kā dzīvo un ko neatkarības gados sasniegušas katra no 15 bijušajām PSRS republikām. Latvija viņa vērtējumā ir uzskatāma par

vienu no postpadomju telpas paradīzēm. Mums nav vajadzējis piedzīvot pilsoņu karu, nav vajadzējis savā zemē ievest ķīniešu kaŗaspēku, nav vajadzējis mukt no spīdzināšanas.

***

Lielie Metallurga akcionāri atdod savas bankrotējošā uzņēmuma akcijas

19. augustā beidzās termiņš kreditoru kluba izvirzītajam ultimātam - *Liepājas Metallurga* akcionāriem Kirovam Lipmanam, Sergejam Zaharjinam un Iljam Segalam, ja viņi nav gatavi ieguldīt uzņēmumā līdzekļus, savas *Metallurga* akcijas jānodod kreditoriem. Lipmans paziņoja, ka ir gatavs ieguldīt uzņēmumā līdzekļus, tiklīdz pārējie divi lielākie akcionāri - Zaharjins un Segals būs parakstījuši vienošanos par atteikšanos no visām viņiem piederošajām *LM* akcijām.

Grūtībās nonākušā uzņēmuma *Liepājas metallurgs (LM)* akcionāri Ilja Segals un Sergejs Zaharjins 19. augustā parakstīja līgumus par atteikšanos no viņiem piederošajām *LM* akcijām. Viņi arī līdz galam saskaņoja tiesiskās aizsardzības plānu un papīra formātā to nogādāja katram no kreditoru kluba pārstāvjiem.

***

Streļčenoks sola reformas KNAB

“Esmu gatavs radikāliem lēmumiem,” intervijā LNT raidījumā *900 sekundes* sacīja Korupcijas novēršanas un apkārošanas biroja (KNAB) priekšnieks Jaroslavs Streļčenoks, komentējot ierosināto disciplinārlietu pret savu vietnieci Jutu Strīki. Viņš nepiekrīt, ka birojam būtu nepieciešama reorganizācija. Streļčenoka ieskatā konflikta risināšanai būtu nepieciešams ne tik daudz mediators, cik chirurģs. “Pat 10 gadus vecai mašīnai ik pa laikam nepieciešama apkope,” sacīja Streļčenoks, piebilstot, ka dažreiz pietiekot „ar servisa apkopi, dažreiz nepieciešams detaļas nomainīt”. Viņaprāt, konflikts KNAB vadībā ir mākslīgi veidots, lai radītu priekšstatu, ka birojā ir nesaņķas starp biroja amatpersonām. Tā esot tikai dažu personu darbība, kuŗas nevēlas pieņemt viņu kā iestādes vadītāju.

***

Eksministra likstas

Naktī uz 15. augustu bijušais izglītības un zinātnes ministrs Roberts Ķīlis Āgenskalnā, ar savu auto *Mazda 3* nogriežoties no Slokas ielas uz Nometņu ielu, nepamanīja stāvošu *Volkswagen Bora*, un notika sadursme. Policijas pārbaudē eksministra izelpā konstatēja 1,34 promiles alkohola. Valsts policija apturējusi Ķīļa autovadītāja apliecības derīgumu, bet viņa auto nogādāts policijas stāvvietā. Ķīlim uzrakstīti divi administratīvā pārkāpuma protokoli - viens par braukšanu dzērumā, tas nosūtīts tiesai, otrs - par avārijas izraisīšanu. Ķīlis auto atgūs, kad nomaksās sodu par braukšanu dzērumā vai arī ja tiesa atzīs viņa bezvainību.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

LAIKU UN VIETU MIJĀS

VALSTS GAN LIELA, BET NAV LIELVALSTS

VĒROJUMI UN PĀRDOMAS

Raksturojot mūsdienu Krieviju, virsrakstā formulēto atziņu tiecas pamatot Londonas avīzes *The Daily Telegraph* redakcija.

Aukstā kara pašā briedumā Krievijas un Amerikas līderi tikās, var teikt, vienā līmenī, "lai kaulētos, lemjot pasaules likteni", teikts šīs britu avīzes ievadrakstā. Ja viens no abiem pēkšņi atteicās tikties ar otru, cilvēci pārņēma drebuļi. Bet Baraka Obamas lēmums atcelt norunāto tikšanos ar Vladimiru Putinu nevienu īpaši nesatrauca, liek saprast *Telegraph*: Amerikai taču ir tik milzīgs pārsvars pār Krieviju katrā iespējamā nacionālās varenības aspektā, no ekonomiskā potenciāla līdz militāram spēkam un kultūras iespējīgumam. Maskava var kaitināt Vašingtonu, sniedzot patvērumu NSA (*National Security Agency*) globālās pārraudzības tikla atmāskotājam Snoudeņam, bet Baltā nama pretsolis

bija nosvērts un pašapzinīgs.

Samērs tagad ir cits nekā aukstā kara laikos: Krievijas iedzīvotāju skaits sarūk ar katru gadu "sliktas veselības, alkoholisma un emigrācijas" rezultātā, un līdz 2050. gadam Krievija zaudēs 36 miljonus cilvēku, noslīdot līdz 107 miljoniem, - apmēram tikpat iedzīvotāju tad būs Ugandai, kuņas platība ir tikai 2 % no Krievijas teritorijas. Turpretim ASV ar tās pašreizējiem 300 miljoniem iedzīvotāju stāv uz stingriem pamatiem. Tās ekonomikas apjoms astoņkārt pārsniedz Krievijas ekonomiku, un Krievijas bruto kopprodukts ir tikai 30 % no Lielbritānijas kopprodukta. (Iekavās piebilde, ka šī britu Apvienotā Karaliste jau sen nav īsta lielvalsts - F.G.)

Diezgan izteiksmīgi Obamu, Snoudeņu un Putinu raksturo *The New York Times* spilgtākais slejinieks Tomass Frīdmans: viņaprāt tagad, kad Obama, kuņam pakļautās NSA metodes izpaudis Snoudeņš, iecerējis reformas, lai novērstu cilvēku privātās sfairas

brutālus aizskārumus, Snoudeņam bija izdevība parādīt, ka viņš ir atmāskotājs, bet ne nodevējs. Viņš varētu saņemties un stāties ASV tiesas priekšā. Taču viņš savāktajiem datiem ļāva izplūst un bēga uz valstīm, kas ir „naidīgas mums un tiem pašiem principiem, kuņus viņš sludināja”.

Tomass Frīdmans liek saprast, ka Putins, lūkojot palikt pie varas, balstās uz mazizglītotiem lauciniekiem, kas nīst Ameriku un gejus... Frīdmans raksta nobeigums manuprāt ir trāpīgs: "Nav jēgas tērēt vēl laiku ar viņu (Putinu -F.G.). Viņš mums nepalīdzēs, bet viņš nevar mums nopietni kaitēt. Viņš var gan nopietni kaitēt Krievijai, izvirzot lojālītāti sev augstāk par kompetenci. Jebkuņa sistēma, kas ilgstoši tā rīkojas, mirst”.

Arizonas pavalsts senātors un bijušais Obamas sāncensis cīņā par Balto namu Džons Makkeins teicis *The Guardian* Ņujorkas korespondentei, ka Obama, atsakot tikšanos ar Putinu Maska-

vā, aprobežojies ar simbolisku žestu. ASV prezidentam vajadzēja rīkoties daudz skarbāk, paplašinot 2012. gada "Magnicka likumu", kas tiecas sodīt tos, kuņi Krievijā pārkāpj cilvēktiesības, atbalstot Gruzijas vēlmi kļūt par NATO dalībvalsti un izvēršot pretraķešu sistēmas Eiropā. Piešķirdams patvērumu Snoudeņam, Putins taču "bāzis savu pirkstu Obamam acī", drastiski izteicies senātors Makkeins.

Savulaik uz Rietumiem pārbēgušais padomju militārā izlūkdienesta (GRU) virsnieks Rezens, kuņš kā Viktors Suvorovs sarakstījis vairākas sensacionālas grāmatas ("Ledlauzis" u. c.), intervijā Varšavas žurnālam *Dorzeczy* spriež: "Nav ko būties no Krievijas. Šī valsts nav spējīga pieveikt pretinieku, kas stiprāks par Gruziju. Kara gadījumā Krievijas armija diez vai spētu pat šķērsot Baltkrieviju”.

Suvorovs pareģo drīzu Krievijas sairumu, ko, starp citu, veicināšot "etniski konflikti, reģionu konkurence, alkoholisms un

ķīniešu iespiešanās Sibīrijā”.

Pēdējam jautājumam pieskaņas Japānas avīze *Sankei Shimbun* rakstā "Sibīrijas ķīnizācija". Tālo Austrumu (*Daļnevostočnij*) federālajā novadā ir tikai 6,28 miljoni iedzīvotāju, t.i., tikai 4,44 % no Krievijas iedzīvotāju kopskaita, kaut gan šī novada platība ir 36 % no Krievijas teritorijas. Amūras upes pretējā krastā plešas Ķīnas Tautas Republikas Heilunczjanas province, kur dzīvo 40 miljoni cilvēku: tur vērojams darbspēka pārpalikums.

Pēc oficiāliem Maskavas datiem, Krievijā mīt tikai 450 000 ķīniešu, taču faktiski runa ir vismaz par pieciem miljoniem.

Amūras upes "krievu krastā" iekārtojušies ķīnieši, kas raujas līdz 15 stundām dienā, apstrādājot rentēto zemi, kas pieder krievu īpašniekiem. Vairāki no šiem ķīniešiem apprecējuši krievietes. Tām ķīnieši patīk, jo viņi ir čakli un nedzēž atšķirībā no krievu mužikiem, teikts Tokijas avīzes rakstā.

Franks Gordons un

Polītiskajiem uzskatiem mainoties

Sabiedrībā politisku uzskatu maiņa nav nekas neierasts. Tā, piemēram, Amerikas Savienotajās Valstīs dzīvojošie latvieši (un ne tikai) ilgus gadus pārliecinoši balsoja par Republikāņu partijas kandidātiem, jo Demokrātu partijas pārstāvis Franklins Rūzvelts Latviju "atdeva" PSRS. Viss mainījās pagājušā gadsimta 90. gadu sākumā, kad Republikāņu partijas pārstāvis Džordžs Bušs vecākais nepiedodami ilgi kavējās ar Baltijas valstu neatkarības atzīšanu (pirms ASV to paguva izdarīt daudzas pasaules valstis, tostarp Krievijas federācija un varbūt ne īpaši „paredzamas” valstis, tādas kā Argentīna un Mongolija), un 1992. gada vēlēšanās liels skaits baltiešu balsoja par Dž. Buša sāncensi Bilu Klintonu. Tepat Latvijā ļoti daudz cilvēku acumirkli "aizmīrsa" savu statusu komunistu partijā un kļuva par demokrātijas piekritējiem.

Viedokli var mainīties par dažnedažādiem jautājumiem. Piemēram, Amerikā kādreiz valdīja uzskats, ka tumšādāni un gaišādāni ļaudis nedrīkst precēties. Laika gaitā šī pat ļoti rasistiskā doma mainījās, tāpat kā mūsdienās vairākums ASV iedzīvotāju atbalsta viendzimuma pāru tiesības precēties. Savukārt Latvijā atbalsts dažādām politiskām partijām ir gan audzis, gan krities. Kādreiz šķietami neuzvaramo partiju - *Latvijas ceļš* un Tautas partija - vairs nav, jo sabiedrības atbalsts tām ir zudis. Pats par savu izvēli vēlēšanās es nekad

nerunāju, jo esmu žurnālists, bet tik daudz gan teikšu, ka partijas cita pēc citas mani ir pievilušas un tāpēc ir bijis nepieciešams mainīt uzskatus un arī balsojumu.

Citādi ir tad, ja politiskos uzskatus maina paši politiķi. Reizēm tas notiek automatiski. Piederība pie Komunistiskās partijas nomenklatūras neatkarības atjaunošanas laikā nekas populārs vairs nebija. Redzamākais piemērs ir kādreizējais Latvijas kompartijas ideoloģiskais sekretārs Anatolijs Gorbunovs, kas tik veikli apmetā kažoku uz otru pusi, ka drīz pēc Latvijas neatkarības atgūšanas kļuva tautā iemīļots Saeimas priekšsēdis. Cilvēks, kuņš okupācijas laikā Latvijas Radio bija strādājis par „cenzoru” - Pēteris Tabūns jaunajos laikos parlamentā pārstāvēja izteikti nacionālo *Tēvzemei un Brīvībai* partiju. Vārdu sakot, laikiem mainoties, mainās arī uzskati.

Taču ir arī gadījumi, kad politisko uzskatu maiņa ir vismaz pārsteidzoša. Par kādreizējo Saeimas deputātu Imantu Kalniņu un viņa autokrātisko iekārtu apjūsmošanu es jau esmu rakstījis. Jaunākais „eksemplārs” ir kādreizējais Saeimas priekšsēdis Jānis Straume, kas, tāpat kā P. Tabūns, parlamentā pārstāvēja *tēvzemesi*šus.

Šā gada 5. augustā laikrakstā *Diena* bija publicēta intervija ar J. Straumi, kuņā viņam, starp citu, tika vaicāts par *Saskaņas centru*. Lūk, kas bijušajam spīķeram par to sakāms: "Latviešiem ir jāsaprot, ka *Saskaņas centrs* ir vairākkārt pievilti, latviešiem ir jādod viņiem roka. Bet viņiem

pašiem jāizdara mājasdarbs, lai tādi cilvēki kā Kabanovs tur nebūtu. Ja viņi to izdarīs, tad ir Latvijas nākotne”.

Laika un Brīvās Latvijas lasītājiem *Saskaņas centrs* nav nekas nezināms, kaut vai tāpēc, ka par to mūsu laikrakstu politiskajos komentāros rakstīts daudz un dikti. SC ir partija, kuņai noslēgts sadarbības līgums ar Krievijas diktatora Putina partiju *Vienotā Krievija*, kā arī ar Ķīnas diktatoru kompartiju. Tieši viens no SC līderiem - Rīgas domes priekšsēdis Nils Ušakovs - ar savu atbalstu nodrošināja pietiekami liela skaita parakstu savākšanu, lai forsētu referendumu par valsts valodas statusa piešķiršanu krievu valodai. SC ir arī tā partija, kas iepriekšējā Saeimas sasaukumā ļāva darboties Valerijam Kravcovam, kuņš, kā izrādījās, latviešu valodu prata minimālā līmenī (jaunajā sasaukumā V. Kravcova vairs nav, taču nekur nezūd fakts, ka SC viņam vispār ir ļāvis kandidēt). J. Straumes minētais Nikolajs Kabanovs ir cilvēks, kuņš gan darbojas par Saeimas deputātu un "žurnālistu," gan arī nesen apmētāja ar dubļiem latviešu tautas svētumu - Dziesmu svētkus. *Saskaņas centra* kontā ir arī vienīgais cilvēks Latvijas vēsturē, kas notiesāts par valsts nodevību, - Alfrēds Rubiks - patlaban viens no mūsu valsts pārstāvjiem Eiropas Parlamentā.

Cerēt, ka SC attīrīsies un atbrīvosies no minētajām un arī citām gauži odiozām personām, ir veltīgi. Vēl viens SC līderis Jānis Urbanovičs Kabanova izlēcienu saistībā ar Dziesmu svēt-

kiem atzinis par "ļoti nepatīkamu," tomēr, piebildis, ka "Kabanovs - tā ir emocija, kas nāk no elektorāta". Citiem vārdiem sakot, latvieši paši ir vainīgi, ka SC elektorātā ir tādas "emocijas". Lai vai kā, bet no kādreiz augstus amatus ieņēmuša *tēvzemesi*ša domu, ka *Saskaņas centrs* ir "pieviltis", es nūdien nebūtu gaidījis.

Starp citu, trakāk ir ar vēl vienu kādreizējo *tēvzemesi*ti Andreju Požarnovu. Savulaik bijušais *TB/LNNK* deputāts Saeimā šogad Rīgas domes vēlēšanās kandidēja... jā, no *Saskaņas centra* saraksta, kuņā viņam bija atvēlēta 28. vieta. Apvienotais *SC/Gods kalpot Rīgai* saraksts domē ieguva 39 mandātus, bet, par nelaimi Požarnovam, SC vēlētaji visnotaļ naski svītro "nekrievu" kandidātus, un tā nu Požarnovs palika apaļā pēdējā vietā.

Savukārt manā dzimtenē ASV politiķi reizēm uzskatus maina karjēras laikā, citreiz atkal pēc tam, kad ir aizgājuši no politikas. Pirmajā kategorijā īsts spīķerlis bija 2012. gadā Republikāņu partijas kandidāts Mits Romnijs. Lai iegūtu partijas nomināciju, viņš bija spiests mainīt viedokli gandrīz visos jautājumos. Kādreiz Romnijs bija gubernators izteikti liberālajā Masačusetā, bet priekšvēlēšanās lielākie aktivisti ir no Republikāņu partijas radikāli konservatīvā spārna, tāpēc kandidātam bija jāpielāgojas. Daļēji jau tāpēc vien, ka bija parādījies sevi par neapšaubāmu chameleonu, Mits Romnijs vēlēšanās smagi zaudēja.

No aizgājušajiem politiķiem savukārt ievērojams viedokļa mainītājs bija kādreizējais ASV

senātors nelaiķis Barijs Goldvoters. Par mūsdienu Republikāņu partiju, ko viņš pārstāvēja gan Senātā, gan arī būdams partijas kandidāts prezidenta amatam 1964. gadā, viņš ir teicis šādus vārdus: "Konservatīvisms ir vecākā filozofija pasaulē, un te es runāju pat par senajiem grieķiem. Mūsdienās, kad kāds runā par radikāli labējo spārnu, es iedomājos tādus naudu pelnītājus avantūristus kā Pats Robertsons un citi, kuņi Republikāņu partiju cenšas atņemt Republikāņu partijai un no tās izveidot reliģisku organizāciju. Ja tas kādreiz notiks, tad partija no politikas varēs atvadīties”.

Manuprāt, viedokļa mainīšana jebkuņā jautājumā ir gluži parasta cilvēka dzīves daļa. Kā redzams, viedoklis reizēm mainās pozitīvā, reizēm - negatīvā virzienā. Taču pret to nebūtu ko iebilst. Doma, ka, reiz kaut ko pateicis, cilvēks nekad nedrīkst teikt neko citu, ir gauzām muļķīga. Cilvēki attīstās, cilvēki izglītojas, cilvēki daudz ko vairāk saprot. Doma, ka autokratija ir labāka par demokratiju, bez šaubām, ir muļķīga, tāpat kā ne nieku gudrāka nav pārliecība, ka pašreizējā veidolā *Saskaņas centrs* ir partija, kuņai latviešiem vajadzētu "dot roku". Taču Imantam Kalniņam, Jānim Straumem un Mitam Romnijam ir tikpat lielas tiesības mainīt viedokli, kā man ir tiesības teikt, ka viņi rīkojas muļķīgi. Tāda, lūk, ir viena no demokrātiskas iekārtas galvenajām priekšrocībām.

Kārlis Streips

Ivars Jaunrubenis
(Turpinājums no Nr. 31)

Uz lokomotīves kabīnes sāniem bija uzraksts *Deutsche Reichsbahn* un zem tā liels vācu ērglis ar kāškrustu. Gribējām uzzināt, kur un kad šī lokomotīve būvēta, un katla priekšā atradām atbildi - metalla plāksni ar uzrakstu *Henschel Lokomotivwerke, Baujahr 1944*. Pierunājām vectēvu, lai viņš mums atļauj iekāpt kabīnē. Tajā bija visādas sviras un kloķi. Protams, daudz neko no tiem mēs nesapratām. Kabīnē oda pēc krāsas, eļļas un ogļēm. Vienā stūrī stāvēja lāpsta, eļļas kannas un gašs dzelzs stienis – laikam ogļu rušināšanai. Ievēroju, ka kabīnes apakšā no tendera stiepjas liela, resna caurule. Vectēvs paskaidroja, ka tā ir automatiskā ierīce ogļu piegādei lokomotīves krāsnij. Tik lielam katlam ogles ar lāpstu ir grūti uzpildīt, lai tās pareizi degtu un ražotu pilnu tvaiku. Lokomotīve kopumā bija labi saglabājusies un tīra un izskatījās maz lietota. Varēja tikai minēt, kāpēc tā atrodas divas jūdzes no vilciena. Vectēvs domāja, ka tā stūmusi vilcienus sev pa priekšu, jo pie municijas fabrikas nebija griežamās ierīces, kas varētu to apgriezt pretējā virzienā, - tad atāķēta un atceļā notikusi kāda mehāniska klizma. Vai arī varbūt lokomotīve braukusi pēc vilciena un kapitulācijas dienā mašīnisti to

pametuši, jo nav vairs bijušas pavēles, ko ar vilcieniem iesākt. Dīvaini, ka divus gadus pēc kara beigām angļu okupācijas iestādes vēl nebija paspējušas vilcienus un lokomotīvus aizvest. Jāņem vērā, ka slīdes aizstiepās uz krievu zonu, kurās robeža bija ļoti tuvu. Divas trešdaļas municijas fabrikas atradās robežas krievu pusē.

Pēc lokomotīves apskates atpūtamies, apēdam sviestmaizes un devāmies uz mājām. Vectēvs vēl sacīja, ka tik lielu un varenu lokomotīvi varējuši būvēt tikai Vācijā, nezinādams, ka Amerikā tika būvētas vēl lielākas tvaika lokomotīves. Kad tikām mājās, bijām noguruši, un tēvs prasīja, kur mēs tik ilgi aizkavējušies. Vectēvs izstāstīja, kur mēs bijām gājuši un ko redzējuši. Tēvs kādu brīdi padomāja, pagriezās pret manu brāli un mani un teica: „Jums, abiem jaungskungiem, nekāda iešana un spēlēšanās pie šī zenītartilērijas vilciena nevar būt. Tā ir par daudz bīstama vieta. Var notikt sprādziena nelaime. Ko tad jūs darīsiet? Nevar zināt, kādas sprāgstvielas tur mētājās apkārt. Lokomotīvi apmeklēt jūs abi varbūt varēsiet. Bet nekāda liela ķīmerēšanās tur arī nevar notikt. Sāksit rāpot pa katla virsu un tenderi. Var kāja

paslīdēt, krist un sevi ievainot.”

Mani zenītartilērijas vilciens daudz neinteresēja, bet lokomotīve gan. Tā man vairs nedeva mieru. Gribējās iet un to apskatīt, bet skolas darbi bija pirmā vietā. Cik lēni gan vilkās laiks līdz vasaras brīvlaikam! Bet nu tas bija klāt, un nu man bija daudz laika. Gāju lokomotīvi apciemot vairākas reizes nedēļā. Vēlējās, kaut arī mani draugi nāktu man līdzi, bet pat mans labākais draugs Indriķis Kaņeps nebija ieinteresēts, nedz arī mans paša brālis. Tāpat ar pieaugušiem – nu, lokomotīve kā jau lokomotīve, kas tur daudz, ko redzēt vai brīnīties. Ja neviens nevēlējās man piebiedroties, gāju un rikojos viens pats.

Lokomotīve kā parasti stāvēja klusa un mēma – laikam gaidīja mani. Kādu dienu iekāpu kabīnē, lai iepazītos ar kloķiem un svirām. Sāku tās grūst un stumt, bet nekas nekustējās. Ievēroju, ka pie mašīnas sēdekļa labajā pusē liels, gašs stienis stiepjas gar katla sāniem uz cilindriem. Pēc agrākiem novērojumiem atcerējos, ka mašīnistam kustinot šo stieni, tvaiks gāja cilindros un lokomotīve sāka kustēties uz priekšu vai atpakaļ. Šis mehānisms tāpat bija ļoti svarīga ierīce. Izkāpu no kabīnes

un atgūlos zālē turpat blakus lokomotīvei. Paraudzījos uz sliežu ceļu un pamanīju, ka no lokomotīves priekšgala tas slid tā kā uz leju. Prātā iešāvas doma – kā būtu, ja izmēģinātu lokomotīvi iekustināt gaitā uz priekšu? Tomēr nevienu no kloķiem un svirām nespēju pakustināt, tās visas droši vien bija ierūsējušas. Atcerējos, ka kabīnē ir eļļas kannas. Kā būtu, ja es kloķus un sviras kārtīgi ieeļļotu? Varbūt tad varētu iekustināt šo milzeni. Laiks bija doties uz mājām. Kad tēvs mani ieraudzīja, viņš paskatījās uz mani un noteica: „Lai kam biji aizgājis pie lokomotīves. Tu esi sācis iet diezgan bieži. Skaties, ka tev nenotiek kāda nelaime.” Tad vectēvs ierunājās: „Ko nu, Kārli, tu pārmet puikam! Vai tad nav labāk, ka puika ko redz un ievēro no mašīnērijas, nekā dzenā bumbuņu ar citiem puikām vai skraida apkārt ar nenoteiktiem un draiskulīgiem skuķiem?”

Pēc daudziem apmeklējumiem kādu dienu sāku domāt, ka ir pienācis laiks ieeļļot kabīnes kloķus un sviras. Kannās eļļa bija diezgan laba, un es zināju, ka eļļai labi jānosēžas uz metalla, lai ierīces varētu sākt vieglāk kustēties. To biju mācījies jau no agrākiem laikiem dzimtenē, kad vectēvs

eļļoja savu dampi un kuļmašīnu. Kā vienmēr, lokomotīve stāvēja klusa un pat drusku atbaidoša. Es viņu sāku saukt par savu lokomotīvi. Apkārtne nebija neviena cilvēka, un viss bija kluss un mierīgs. Smaržoja zāle, ziedēja lauku puķes un āboliņš, un putni priecīgi čivināja. Es varēju darboties ar eļļošanu mierīgi. Tomēr viena lieta mani satrauca. Kādu ceturtdaļjūdži aiz lokomotīves slīdes šķērsoja mazs lauku ceļš. Dažreiz pa to darbdiens uz apmācībām braukāja angļu armijas tankisti. Ja viņi mani atrastu lokomotīvē, ko tad?

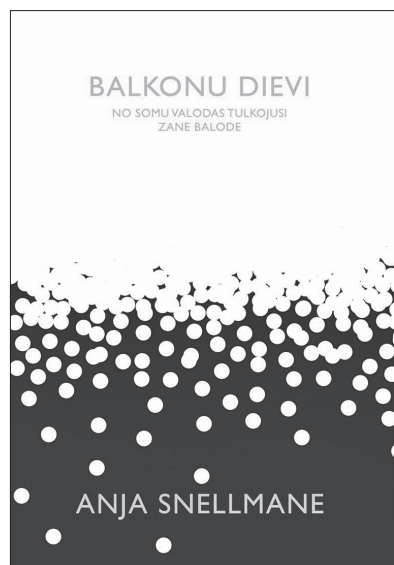
Reiz darbdiens, pa šo ceļu ejot, izdzirdu lielu motoru troksni un kāpurķēžu žvadzēšanu. Pa ceļu brauca seši jauni, spīdīgi tanki. Paslēpties vairs nevarēju, jo šeit nebija ne koku, ne krūmu. Pēdējais tanks pēkšņi samazināja gaitu un apstājās netālu no manis. No tanka izkāpa trīs kareivji ar melnām beretēm galvā. Viens aizgāja aizmugurē pie tanka motora, bet divi pienāca man tuvāk, un tas, kam bija seržanta pakāpe, man uzsaucā: *Hello, deutscher Junge!* Es atbildēju: *Nicht deutscher. Latvian from Camp Waldersee.* Seržants iesaucās: *Oh, Latvian camp! The camp with pretty girls and women!*

(Turpinājums sekos)

EDUARDS SILKALNS PAR LITERĀTŪRU UN DZĪVI

Ne visi vairs balti

Anja Snellmane, *Balkonu dievi*, romāns, no somu valodas tulkojusi Zane Balode, apgāds „Mansards”, 2013. g., 264 lpp.

Pēc nesenām pusdienām ar mūsu znotu māti, anglieti, kas bija ieradies Latvijā, lai apciemotu dēlu un mazbērņus, Rahele pameta savu pensionētas skolotājas vēriģo skatu uz Vērmaniša restorāna visām pusēm un konstatēja, ka visi ēdēji pieder baltajai rasei. Patiesi, jebkuŗam Rīgas viesim no jebkādas Rietumeiropas lielpilsētas, šai gadījumā Londonas, mūsu Rīga reizēm var likties rasiski, globālīzācijas laikmetam neatbilstoši nenormāla.

Skandināvijas īpaši tolerantās labklājības valstis mēdzām uzlūkot par etniski un rasiski stipri viengabalainām, līdz pirms pāris gadiem pasauli pāršalca vēsts par trakā norvēģu rasista Breivika pastrādāto masu slepkavību Oslo un tai tuvā salā. Tagad no populārās, 1954. gadā dzimušās somu rakstnieces Anjas Snellmanes romāna *Balkonu dievi* dabūjam zināt, ka Helsinkos izveidojusies skaitliski

vērā ņemama islāma ticībai piederīga somāliešu kopiena. Pat Somija tāpat ne tuvu vairs nav tikai balto cilvēku zeme! Romāna darbība risinās 2008. gadā, bet pirmpublicējumu somu valodā grāmata pieredzējusi 2010. gadā.

Romāna nolūks ir parādīt musulmaņu pasaules skatījuma un vērtību apziņas totālo nesaderību ar nomināli kristīgās, bet patiesībā sekularizētās pārējās somu sabiedrības uzvedības normām un lietu skatījumu. Grāmatai ir it kā divas tematiskās līnijas. Galvenā izziņē neatrisināmo konfliktu, kādā nonāk somāliešu pusaudze, kuŗu autoritārs ģimenes tēvs par katru cenu cenšas uzaudzināt stingrajā un brīvību ierobežojošajā islāma garā, bet somu skola un visa somiskā apkārtne vedina uz atraisītāku, nesazņaugtu skatu uz dzīvi. Rakstnieces Snellmanes pieejas labums ir tāds, ka viņa islāma un somu vērtības negrupē pēc pareizs - nepareizs jeb balts - melns kategorijām, bet atzīst, ka vienas puses skatā uz otru ir prāva tiesa patiesības. Tā, lūk, islāmisti skata izkurtējušos Rietumus:

Mūsdienu pasaulē... Rietumvalstu jaunieši ir apmaldījušies, viņi pūst... Viņi vairs nesajūt garšas un smaržas. Nepazīst virzienus. Tie nerod atpūtu un nepazīst modrību. Pārmērīgas vārda brīvības, rīcības brīvības un izvēles brīvības rezultātā jaunieši ir kļuvuši ļengani un nejutīgi. Neremdināmi un leģīgi šoppinga roboti. Atteikšanās, atturēšanās un pierīšana Rietumu jauniešiem ir sveši jēdzieni. Tāpat kā garīgums, cīnšanās vai

pieticība. (42.lpp.)

Tie šo rindu lasītāji, kas bērņību vai jaunību savās mītnes zemēs pavadīja īpaši pirmajos gadu desmitos pēc savu vecāku ieceļošanas tur, droši vien atcerēsies spriedzi, kādai viņi bija pakļauti, balansējot starp vecāku prasībām (tev mājās jārunā latviski, tev jāzaug par latvieti, tev jāiet latviešu sestdienas skolā) un apkārtējās vides centieniem ieasimilēt viņus vietējā tautā. Tomēr šī spriedze nevarēja būt ne tuvu tik krasa, cik tā ir somāliešu ģimenē mūsu aplūkojamā grāmatā, jo Otrā pasaules kara latviešu bēgļiem uz svešajām zemēm neatnāca līdzī ne atšķirīga reliģija, nedz arī gluži fanātiska pretestība pret jaunās vides vērtībām. Anšlavs Eglītis savu „neierasto Ameriku” vēroja ar smaidu un humoru, nevis ar naidu.

Nonākam pie romāna otras tematiskās līnijas, kas ir islāma kā vienīgās patiesās reliģijas izplešanās un izplatīšanas tieksme. Islāma ticībā jau konvertējusies jauna somiete lūko formulēt nupat dibinātās kustības nolūkus, kas pirmajā brīdī varētu šķist itin pieņemami:

Mūsu mērķis ir... attīrīties no aizspriedumiem un citām gara nastām un atdarīt savus prātus tolerancei.

Mēs – grupas dibinātājas – varam jaunajiem dalībniekiem mācīt, cik ļoti bagātina ieiešana citā kultūrā un ticībā, citādāka dzīvesveida skatīšana... (60.)

Bet jau nākamie teikumi atklāj, kā mēdz sacīt, kur tas suns aprakts un kāds ir vēstījuma kodols:

Mēs vēlamies pierādīt, ka Islāms

ir spēka avots, nevis drauds, harmonija, nevis vardarbība. Esam nodomājušas piedāvāt visiem... dalībniekiem universālu un padziļinātu saskarsmi ar islāmu kā ar ticību, kultūru un ikdienas dzīves sastāvdaļu.

Te taču iezīmējas pavisam jauns sabiedrības attīstības modelis. Līdz pat pirmajiem gadu desmitiem pēc Otrā pasaules kara pamattautas jaunās pasaules un citās ieceļotāju zemēs centās ieceļotājus asimilēt. Emigrācijai, imigrācijai, bēgļu un viesstrādnieku kustībai pieņemoties spēkā, pamattautas redzēja, ka ar asimilāciju necik neveicas, tāpēc vārdu „asimilācija” aizstāja mazāk prasīgais „integrācija”. Kad pat ar integrāciju īpaši labi negāja, tika darināts vārds „multikulturālisms”, kas ļāva katrai sabiedrības grupai dzīvot pa savai vīzei, ja vien tās cita citai nedeva pa galvu. Tagad karuselis liekas apmetis pilnu loku un esam atgriezušies pie sākotnējiem asimilēšanas centieniem, tikai šoreiz asimilētāji drīzāk ir iebrukusī „viesi”, ne liberāli domājošie mājastēvi.

Anjas Snellmanes romānu grības ieteikt izlasīt ikvienam latviešu tautības bibliofilam, jo spilgti parādītā problēmatika cieši sakaŗas ar mūsu pašu dzīvi un ar mūsu tautas un valsts nākotnes izredzēm. Šā laika Latvijā nav reliģijā un rasē balstītas spriedzes, tomēr tāda ir etniskajā jomā, atsevišķām krievu aprindām, galu galā tikai „viesiem” mūsu zemē, vēloties mūs, „mājastēvus”, pārkrievināt. Ekstrēms piemērs bija pērnā gada referendums par valsts

valodu, kur kāda ceturtdaļa Latvijas pilsoņu izteica vēlēšanos, lai krievu valoda tiktu ieviesta kā otra valsts valoda. Kaut balsotāji par krievu valodu formāli visi bija Latvijas pilsoņi, garā viņi taču drīzāk līdzinājās tādiem ienācējiem, kādi, pēc Snellmanes liecības, ir Somijas somāļi.

No Dieva puses, autorei nedrīkst piedēvēt rasistisku orientāciju. Nekur viņa nepauz domu, ka no viņas pretstatītajām grupām, somu tautas un somāļu kopienas, viena būtu principiāli un būtiski labāka par otru. Viņa tikai cenšas parādīt, ka ir tāda lieta kā savstarpēja nesaderība. Viņa nostājas pret multikulturālismu, parādot, kurp tas noved. Vai tad cēlā doma, ka Dieva priekšā visi cilvēki ir vienādi, izslēdz domu, ka daži no viņiem ar dažiem citiem ne visai ērti un draudzīgi spēj sadzīvot kopā?

Kā saprast romāna nosaukumu *Balkonu dievi*? – „Varones”, somāļu meitenes Anisas Mūmiņas tēvs Mahmads strādā par dzīvojamo namu balkonu stiklotāju, tāpat ir sava veida balkonu „dievs”. (20.) „Viņš itin visur stāv sardzē.” (107.) Izvērstāka, tomēr reizē mazliet poētiski mistiska atslēga uz rakstnieces domu gaitu lasāma isajā iedaļā „Dievi vēro cilvēku balkonūs” (115.-117.) Anisas totālā atdeve islāmam izpaužas kādā viņas apziņas plūsmas rindkopā, kas beidzas ar teikumu: „Balkons ir pilnīgi lieka laicīgo greznekļu paplāte – ja vien uz tā netiek uzstādīta acs, kas vēras uz Meku.” (172.)

Eduards Silkalns

METASTAZES

23. augusta Molotova-Ribentropa vai, kā vēsturnieku aprindās to precīzāk sauc, Hitlera-Staļina, pakta sekas nav „tikai” Otrās pasaules karš ar trīs okupācijām un divām lielām deportācijām. Jā, pakta izraisītais karš Latvijai ir it kā beidzies. Bet nozīmīgs ir tieši šis „it kā”. Sarkanbrūnajam mērim ir metastazes. Joprojām.

Kādas valsts okupācija sastāv no divām okupācijām – militārās un civilās. Militārā ir sveša kara spēka ienākšana, lai likvidētu organizētu bruņotas pretestības iespēju. Civilā okupācija ir pretinieka pārvaldes sistēmas ieviešana, lai attiecīgo zemi un tautu mērķtiecīgi un sistematiski represētu un ekspluatētu. Kara spēks ir tikai ārējais instruments, kas iekaro un notur attiecīgo teritoriju, bet politiku nosaka civilokupācijas struktūras, un primāro labumu gūst tās iesūtītie kolonisti.

1994. gadā Latviju atstāja Krievijas (bijušās PSRS) militārais kara spēks. Vai Hitlera-Staļina pakta darbība beidzās? Nē, jo tam bija „cena” – 1994. gada 30. aprīļa „Līgums par Krievijas Federācijas Bruņoto spēku izvešanas no Latvijas Republikas teritorijas nosacījumiem, termiņiem un kārtību un to tiesisko stāvokli izvešanas laikā”, kuŗa

Molotova-Ribentropa akta parakstīšana 1939. gada 23. augustā

„neatņemama sastāvdaļa ir Latvijas Republikas Valdības un Krievijas Federācijas Valdības Vienošanās par Latvijas Republikas teritorijā dzīvojošo Krievijas Federācijas militāro pensionāru un viņu ģimenes locekļu sociālo aizsardzību.” Latvijā tai laikā bija 22 320 Krievijas militārie pensionāri, kā arī režīma mērķtiecīgi ieludinātie 902 000 migranti. Lai arī krīzes izraisītā ekonomiskā migrācija demogrāfisko situāciju ir nedaudz mainījusi, pamatfakts paliek – Latvija ir divu kopienu sabiedrība, kuŗu

intereses, vērtības un kultūra ir atšķirīgas, valstij būtiskos jautājumos pat pretējas.

Pēc Atmodas sabiedrībā valdīja vārdos neizteikta cerība, ka situācija „ kaut kā dabiski normalizēsies”. Bet repatriācijas programmas nebija iedarbīgas. Lai gan jautājumu vajadzēja atrisināt saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, to veica pēc lielvalstu interesēm: mums uzspieda civilokupantu integrāciju. Latviešu politiķi gadiem mājāja sevi un sabiedrību, ka latviešu valodas prasme vien atrisinās divkopi-

nu sabiedrības problēmu. Pilsonības iegūšana bija un ir visnotaļ formāla, tā negarantē pilsonības būtiskāko sastāvdaļu – lojalitāti.

Krievijas pierobežas zemēs īstenota S. Karaganova doktrīna. (Karaganovs ir ilggadējs Krievijas Federācijas ārpolitikas eksperts, V. Putina padomnieks ārpolitikas jautājumos.) Karaganovs vēstī: „Krievijas ārpolitikas koncepcijas pamatā attiecībās ar krieviski runājošajiem iedzīvotājiem vajadzētu būt cilvēktiesību aizsardzības un bijušajās PSRS republikās esošo mazākumtautību tiesību aizstāvības koncepcijai. (...) krieviski runājošie iedzīvotāji – ... ir varens Krievijas aktīvs... jāpaveic viss iespējamais, lai krieviski runājošos iedzīvotājus reģionos atstātu. Ne tikai tāpēc, ka mēs nevaram atļauties milzīgu bēgļu pūļus, bet arī tāpēc, ka mums vajag atstāt ietekmes sviras tālejošai perspektīvai.” (Izcēlums mūsu. – Red.) “Rēķinoties ar ekonomisko izdevīgumu, Krievijai nekavējoties jāuzsāk plaša investīciju ekspansija, izmantojot milzīgos parādus, kuŗos ir iestigusi lielākā daļa republiku. Jāpērk uzņēmumi un tie jāpārņem savā pārvaldīšanā, tādējādi sev nodrošinot spēcīgu ekonomisku un politisku anklāvu, kas kļūs par pamatu mūsu politiskajai ietekmei, krievvalodīgo iedzīvotāju interešu aiz-

stāvību ieskaitot.”

Neveiksmīgās integrācijas sekas un Krievijas specdienestu darbība uzskatāmi izpaudās valsts valodas referendumā, 273 347 „Latvijas pilsoņiem” faktiski balsojot pret vienu no Satversmes pamatvērtībām – pret latviešu valodu kā valsts valodu. Tā bija Latvijas valsts nepārprotama zaimošana.

Kāds t.s. *Nepilsoņu kongresa* aktivists vēstīja: „Mūsdienu Latvijas krievu kopiena izveidojās, tikai pateicoties 1940. gada notikumiem. Tāpēc būtu ļoti atbilstoši, ja 17. jūnijs kļūtu par svētku dienu kaut vai vienai valsts daļai... Vajag skaidri saprast, ka šis kopums, kuŗā mums ir tik ērti dzīvot, izveidojās tikai pēc 1940. gada notikumiem. Tieši tikpat pareizi būtu, ja kaut kur Ķengaragā vai Purvciemā uzstādītu pieminekli Okupātam – jautram sarkanarmietim, kas sēdētu uz tanka un nekādi netraucētu daudzos represētos...”

Ņirgāšanās par Latviju turpinās. Biznesmenis A. Holostovs Pierīgā izveidojis ekociematu *Blagodatj*, kuŗā īpašumi nosaukti: *Putinka, Medvedevka, OBAMA village* un *CCCP*. V. Žirinovskis cer iepirkt tur īpašumu un nosaukt to savā vārdā.

Vai ir vēl jautājumi par metastazēm?

Guntis Kalme

Valsts met ēnu uz sevi

15. augustā notika Valsts ieņēmumu dienesta (VID) jaunās ēkas spārnu svētki, bet vēl pirms tam, nedēļas sākumā, tapa ziņāms, ka Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB) aizturējis bijušo VID vadītāju Nelliju Jezdakovu.

Pirmais ir it kā priecīgs notikums, tomēr neskaidriību un ēnu ap šīs ēkas būvniecību, tās izmaksām un projektā iesaistītajiem joprojām netrūkst. Īsi sakot, šķiet vismaz savādi, ka dienests, kas uzrauga, kā tiek maksāti nodokļi, un savā ziņā ir valsts galvenais „finanču uzraugs un iekasētājs”, izmantos ēku, kuŗas celtniecības gaitā atklājusies gan finanču nelietderīga izmantošana, gan šaubas par zemes īpašnieku godaprātu. Savukārt bijusi VID ģenerāldirektore (pēc oficiāli gan neapstiprinātas informācijas) ir saistīta ar kāda organizēta grupējuma fiktīviem darījumiem, lai valstij izkrāptu pievienotās vērtības (PVN) nodokļa atmaksu.

Protams, satriecoši, ka persona, kas bijusi VID ģenerāldirektore kopš 2010. gada marta un citos amatos strādājusi VID jau kopš 1993. gada, kad šī institūcija tika dibināta, izrādās, ir noziedzīgu darbību veicēja, turklāt nozarē, ko pati vadījusi. Jāpiebilst, ka šogad jūnija beigās Jezdakova iesniedza lūgumu atbrīvot viņu no VID ģenerāldirektora amata pēc pašas vēlēšanās. Jau jūlijā viņa kļuva par VID ģenerāldirektora ārštata padomnieci. Viņas pienākumos bija gan līdzdarboties attīstības

plānošanas dokumentu, informatīvo ziņojumu un normatīvo aktu projektu izstrādē, gan pārstāvēt VID Saeimas komisiju, Ministru kabineta, ministriju, starpinstitūciju un starptautisko komiteju un darba grupu darbā, sanāksmēs, sēdēs, apspriedēs un komisijās. Tomēr katrs Latvijas nodokļu maksātājs var sevi mierināt, ka Jezdakovas pretlikumīgā darbība ir atklāta.

Toties stāsts par to, kā un uz kādas zemes top ēka, kas tiks iznomāta VID vajadzībām, ir garš un met kārtējo ēnu uz valsts izpratni par ētiku un godaprātu. **Velti meklēt vainīgos citās, Latvijai nedraudzīgās zemēs, kārtējo reizi valsts pati ar savu rīcību met ēnu uz sevi un mazina ticību sev.**

Tāpat pašlaik notiek ēku kompleksa celtniecība Rīgā un ir paredzēts, ka tajā strādās aptuveni 2500 VID darbinieku, kuŗi līdz šim strādājuši 14 dažādās vietās galvaspilsētā. Savulaik, 2007. gadā, Valsts kontrole revīzijā norādīja, ka jau konceptuālais lēmums, Ministru kabinetam atbalstot jauna ēku kompleksa būvniecību, nevis rīkojot atklātu konkursu par telpu nomu, tika pamatots ar vispārīgiem pieņēmumiem par piedāvāto risinājumu priekšrocībām un trūkumiem. Valsts kontrole atklāja arī citas apšaubāmas lietas: projekta īstenotājs ir VAS “Valsts nekustamie īpašumi” (VNĪ), bet noslēgtajā nomas priekšlīgumā izmantotie nomas maksas aprēķinu nosacījumi neatbilst konkursā par privātā partnera pie-

saisti iesniegtajam piedāvājumam. **Tāpēc paredzamajā nomas periodā veidosies nomas maksas sadārdzinājums. Tāpat arī VNĪ ir uzņēmusies neizdevīgas saistības, kuŗu pārtraukšanas gadījumā pret VNĪ var tikt vērsta prasība par zaudējumu, tostarp negūtās peļņas atlīdzināšanu.**

Vārdu sakot, līgumi ir noslēgti, un tos lauzt valstij būs ļoti neizdevīgi. Tiesa gan, pēc Valsts kontroles revīzijas ziņojuma šādi tādi grozījumi ir panākti – mainīta nomas maksas aprēķināšanas kārtība, kas saskaņā ar VNĪ aplēsēm ļaus nomas maksu par VID lietotajām telpām samazināt par 800 tūkstošiem eiro (562 tūkstoši latu) gadā. Pašlaik dzirdams, ka **nomas maksa jaunajam ēku kompleksam vismaz divkārt pārsniegs to summu, ko VID pašlaik gadā tērē visu to telpu nomai, kuŗās strādā VID darbinieki**, bet tas esot tikai normāli, jo VID telpām esot vajadzīgs nevis parasts, bet speciāls biroja aprīkojums, jo šīs iestādes pārziņā esot arī ierobežotas pieejas informācija, ko neglabā papīru kaudzītē uz galda. Lai kā tur būtu ar nomas maksu, **līdz šim diemžēl nav radusies pārlicība, ka viss noticis valstij visizdevīgākajā veidā. Vēl nepatīkamāks, varētu pat teikt, ar kriminālu piegāršu, ir stāsts par zemi, uz kuŗas ēkas tiek būvētas.**

Jau pieminētajā 2007. gadā VNĪ, kas ir atbildīgs par VID ēkas būvniecību, lūdza KNAB, Satversmes aizsardzības biroju

un prokurātūru izvērtēt plānoto darījumu un tajā iesaistītās personas. Izsludinātajā konkursā par tiesībām kopā ar valsti veidot kapitālsabiedrību, kas būvētu VID administratīvo ēku, uzvarēja bijušā Rīgas pilsētas galvas Gundara Bojāra vadītais uzņēmums “Mežaparks SPV”. Pēc publiski izskanējušās informācijas šī firma ir vai ir bijusi saistīta ar krievu miljardieri Viktoru Vekselbergu. Ar valsti kopīgajā uzņēmumā Bojāra vadītā firma plānoja ieguldīt trīs hektarus zemes Mežaparkā, kas ir daļa no firmai kopumā piederošajiem 25 hektariem šajā teritorijā. Jāatgādina, ka šo zemi “Mežaparks SPV” nopirka par 30 miljoniem latu no augstas VID

amatpersonas Vladimira Vaškeviča šķirtās sievas Ināras Vilkastes, ar kuŗu bijušais muitnieks joprojām dzīvo kopā. Ināra Vilkaste ir latviešu uzņēmēja, ko Rīgas apgabaltiesa atzina par vainīgu kukuļdošanā tā dēvētā Rīgas domes amatpersonu lietā un nolēma viņai piemērot naudas sodu 200 minimālo mēnešalgu jeb 40 000 latu apmērā. Vilkaste tiesas lēmumu neatzīst un ir to pārsūdzējusi. Savukārt Vladimirs Vaškevičs pašlaik ir apsūdzēts par kukuļdošanu un citiem noziegumiem. Turklāt – pēc visai miklainās „pazušanas” no Latvijas valsts viņš vēl nav „atradies”, jo ārstējoties Austrijā...

Sallija Benfelde

Lasiet tīmeklī!

ASV latviešu
laikrakstu

LAIKS

www.laiks.us

Taira Zoldnere

Sibīrijas skarbaisskaistums

“Sibīrijas bērnu fonda” ekspedīcija uz Sibīriju 2013. gada jūlijā

Magadana - starp mūžam zemām debesīm un mūžam sasalušo zemi

Draugi un paziņas, pat ģimene man jautā: “Kā tu nolēmi braukt uz Sibīriju? Kāpēc?”

Tagad, kad esmu atgriezies, ir skaidrs, ka tam gluži vienkārši bija lemts notikt.

Par kinorežisores dokumentālistes Dzintra Gekas vadīto nodibinājumu “Fonds Sibīrijas bērni”, dzirdējis gandrīz ikviens Latvijā un mūsu tautiešu vidū ārpus Latvijas. Tēlaini izsakoties, fonds nodarbojas ar mūsu tautas vēsturiskās atmiņas saglabāšanu par laika posmu no XX gs. 30. gadiem līdz padomju varas sabrukumam 80. - 90. gadu mijā. Praktiski tas nozīmē vairākus darbības virzienus. Fonds rīko ekspedīcijas uz izsūtīto latviešu nozīmīgumu vietām ar pašu “Sibīrijas bērnu” vai izsūtīto tuvu ģimenes locekļu piedalīšanos un uzņem filmas par izsūtīto likteņgaitām. Atceres vietās un mūzejos tiek liktas piemiņas plāksnes izsūtītajiem un bojā gājušajiem Latvijas valsts piederīgajiem. Šogad Dzintra Geka ar savu filmēšanas grupu turpina materiāla filmēšanu dokumentālajai filmai “Kur palika tēvi?”.

Fonds katru gadu rīko vairākus izsūtīto atceres pasākumus 13. un 14. jūnijā, kā arī 25. martā. 14. jūnijā tiek organizēta konference Okupācijas mūzejā, kas veltīta uz Sibīriju izsūtītajiem Latvijas bērniem, Sv. Jāņa baznīcā notiek koncerts “Aizvestajiem”, kurā tradicionāli piedalās Latvijas Radio koris, kā arī tiek rīkotas fotografiju un bērnu zīmējumu izstādes.

Turklāt ar fonda gādību tiek izdots grāmata “Sibīrijas bērni” I un II daļa latviešu un angļu valodā. Patlaban grāmata tiek tulkota, lai to izdotu arī krievu valodā.

Fondu tradicionāli atbalsta Latvijas valsts institūcijas, pašvaldības, sabiedriskās un reliģiskās organizācijas, kā arī privāti ziedotāji. Šogad Amerikas latviešu apvienība arī sākusī sadarbību ar Sibīrijas bērnu fondu.

Genocīdam, kas tika vērstis pret latviešiem un citām bijušajām Padomju Savienībā dzīvojošām tautām, apmēru ziņā var pielīdzināt tikai holokaustu. Bet atcerēsimies, ka mūsu “holokausts” ilga vismaz 25 gadus - no 30. gadu sākuma līdz Staļina nāvei 1953. gadā - un prasīja miljoniem nevaingīgu upuru dzīvību, uz ilgiem laikiem iedragājot un vēl šodien postot cilvēku domāšanu, pašcieņu un savstarpējās attiecības. Krievija vēl joprojām šos faktus cenšas noklusēt un oficiāli par to izvairās runāt, pat to pieminēt. Piemiņas vietas un pieminekļi “sarkanā terrora” upuriem valsts mērogā tika uzcelti tikai Borisa Jeļcina prezidentūras gados. Kopš tā laika - klusums. Atceres vietas pamazām aizaug ar zālī, un liekas, vara cer, ka “aizaug” arī cilvēku atmiņa. Vienīgā cerība paliek uz cilvēkiem, kam sirdsapziņa dzīva un prāts drošs, - uz mums pašiem. Tā ir misija, ko veic “Fonds Sibīrijas bērni”, cīnoties ar neizbēgamajām naudas grūtībām, ar neizpratni: “Kāpēc tas viss jāceļ augšā - tas taču sāpīgi.”

Te jāsaka: “Latvieši, kurš par to

runās, ja ne mēs? Kurš to zinās, ja mēs klusēsim?”

Vai tiešām esam tik naīvi, ka šī brīža labklājību un mieru pieņemam kā garantētus?

Mūsu brauciens sākas 2013. gada 9. jūlijā. Nupat 7. jūlijā nodziedāts Dziesmu svētku koncerts, ar gaismīņu mājās, it kā drusku pagulēts, it kā ar pusskaidru galvu sakārtota ceļasoma, un, to visu ievērojot, nepamatota cerība, ka vajadzīgās lietas ir paņemtas līdz. Nu, piemēram, pretkukaiņu cepure, kas atgādina bitenieka cepuri un vajadzīga, lai glābtos no Sibīrijas odiem, dunduriem un “moškām” - siksikām dzelīgām mušņām, kas esot vismokošākās. Uzskaitīt visu nav iespējams, bet pase un nauda ir, par pārējo mazāka bēda. Jā, arī maza, plakana pudele ar “šņabi”, jo klist runas, ka bez tā Sibīrijā nav iespējams iztikēt.

Šogad ir vislielākā braucēju grupa - 33 cilvēki un vistālākais ceļamērķis - Magadana Ohotskas jūras krastā. Lai sakārtotu šāda brauciena loģistiku Krievijā, Sibīrijā, ir vajadzīgs neiedomājams organizatoriskais darbs. Dzintra, režisore un producente, ir visur - gan braucējus iedrošina un samīļo, gan kārto lietas pa telefonu, gan ik pa brīdim ar kameru uz pleca piepalīdz filmēšanas grupai. Braucēji viņu mīļi un ar cieņu sauc par “māti”. Operātori divi - Aivars Lubānietis, kas fondā darbojas kopš paša sākuma, un Armands Žvirbulis - arī jau piedalījies vairākos filmu projektos. Un, protams, Baiba Ārenta, režisora asistente, kas klusi un neatmaidīgi kārto visus sarežģītos dokumentu, biļešu, viesnīcu, naudas vākšanas jautājumus un vēl daudz ko citu.

Līdzbraucēji - no dažādiem Latvijas nostūriem uz Sibīriju 1941. gadā un 1949. gadā izsūtītie bērni, izsūtījumā dzimušie, kā arī mēs, kam vecāki un ģimenes locekļi bijuši izvesti. No izvestajiem latviešiem daudzi guldiņi tālajā zemē, dzīvi palikušie lielākoties atgriezušies dzimtenē, nedaudz izvēlējušies palikt uz dzīvi Krievijā. Braucēju vidū arī mācītāji Guntis Kalme, ilggadējs ekspedīciju dalībnieks, un Kārlis Žols, kas braucienā piedalās pirmo reizi.

Braucienā apmeklēsīm vietas, kur bijuši izsūtīti vai dzimuši mūsu baruciena dalībnieki, piederīgo atdusas vietas, nozīmīguma vietu pašvaldības un vietējos mūzejus, atceres un piemiņas vietas. Līdzī vedam piemiņas plāksnes bojā gājušajiem, Ilmāra Knaģa grāmatu “Bij tādi laiki” krievu valodā, ciemakukulim - Latvijas maizīti un Melno balzamu.

Ceļš sākas Rīgas lidostā ar atvaļinātā bučām pavadītājiem, un tad jau sēžam lidmašīnā lidojumam uz Maskavu. Maskava mūs sagaida ar lietu un jauku autobusu, kas mūs mazliet izvadā pa pilsētu, aizvīzina uz Latvijas vēstniecību, kur tiekam mīļi uzņemti, labi paēdināti, un tad jau ir laiks atkal doties uz lidostu, lai lidotu uz Magadana. Lidmašīna pustukša, ēdiens labs un daudz, un ceļa īsināšanai rāda vecās, labās absurda situāciju komēdijas “Šurika piedzīvojumi” un

“Briljantu roka”. Tās mūs tiešām noskaņo pareizā virzienā, jo absurdas situācijas, lietas, notikumi nūdien ir tas, ar ko nākas sastapties ik uz soļa. Nu, piemēram, lielie plakāti vai uzraksti uz sienām krievu burtiem: *Houm lizing* - angļiskojuumi uzrakstos uz katru soļa, bet, rakstīti slavju alfabētā, izskatās un skan divaini.

Urā! Aplausi par laimīgu nolaišanās Magadanā, un ziņkārīgi dodamies ārā no lidostas - tālajā zemē, kur valda mūžīgais sasalsums un pat vasarā zeme atkūst tikai 70 cm. Laiks pasīlts, apmācies, līdz pilsētai stundas brauciens. Viesnīca negaidīti laba, nav jauna, bet viss pārsteidzoši kārtā darbojas. Aizbraucam līdz Ohotskas jūras piekrastei. Jūra tumša,

vietas. Turklāt zeme slēpj ne tikai zeltu, bet arī daudzus citus derīgos izrakteņus. Pat neslēpj - zelts atrodams zemes virskārtā, un ieguves tehnika ir vienkārša - ar lieliem buldozeriem zemes virskārta tiek savākta, sabērta skalojamās mašīnās, kur pēc skalošanas veļas laukā zelta gabali vai zelta smiltis.

Kaut gan notiek intensīva zelta ieguve, šis vēl joprojām ir viens no vismazāk izpētītajiem zemesloides apgabaliem. Ohotskas jūru kuģotāji pazinusi jau kopš XVII gs., tomēr Krievijas Tālo Austrumu izpēte sākas tikai XX gs. 20. gados, kad tur pamazām iebrauca pirmie baltie cilvēki. Līdz tam Ohotskas jūras piekrasti apdzīvoja nelielas vietējās zvejnieku tautas, bet dziļāk tundrā klejoja

1932. gadā ierodas Magadanā un sākas Tālo Austrumu (*Dal'nestroj*) iekarošana un vēl joprojām vienīgā ceļa - Kolimas trases būve, kas vārda tiešā nozīmē uzcelta uz ieslodzīto kauliem. Sākas zelta ieguve.

Pārsteidzoši, bet vietējie par E. Bērziņu izsakās sirsniņi un runā par viņu ar lepnumu. Esot bijis labs cilvēks, ieslodzītajiem devis pārtiku, par labu darbu samazinājis ieslodzījuma ilgumu, pat maksājis nelielas algas. Papētījot vēstures materiālus, gan redzams, ka patiesība bijusi rūgtāka. 1937. gadā E. Bērziņš arestēts, uzrādīta absurda apsūdzība, ka viņš esot plānojis nodot Magadanas apgabalu japāņu kontrolē, un 1938. gadā E. Bērziņš nošauts Lubjankas cietumā.

Pieminot E. Bērziņu un citu latviešu likteņus, nevilus sāku domāt - kas liek izcilām latviešiem savus spēkus, sirds degsmi un talantu veltīt citu zemju labklājības celšanai? Vai pašu zeme liekas par mazu lieliem darbiem? Toreiz un šodien arī?

Jau kopš Bērziņa laikiem latviešiem, tāpat citiem baltiešiem, laba slava Kolimā kā izglītotiem, gudriem, godīgiem cilvēkiem un labiem strādniekiem. Pieticis pateikt, ka esi no Baltijas, tūlīt cilvēku ņēmuši darbā, uzticējuši atbildīgus pienākumus.

Pēc Magadanas mūzeja apmeklējam slavenā krievu tēlnieka Ernsta Ņeizvestniņa (kurš savas mākslinieka gaitas sācis Rīgā) pieminekli Gulaga nozīmīgu upuriem Kolimā. Pieminekli sauc “Skumju maska”, tas paceļas sopus virsotnē pār pilsētu un atklāts 1996. gadā. Vietējā gīde mums izstāsta, ka krievu pareizticīgā Baznīca atteikusies pieminekli iesvētīt. Mūsu apmeklējuma laikā noturam svētbrīdi pie pieminekļa, un to iesvēti mācītājs Guntis Kalme. Pie pieminekļa piestiprināta arī piemiņas plāksne upuriem no Latvijas, - to sagādājis Sibīrijas bērnu fonds.

Tālāk mūsu ceļš ved uz Kolimas Baltiešu biedrību, ko vada Andrejs Ozols, pensionēts inženieris, kurš kalpo arī par luterāņu mācītāju. Biedrība izvietota daudzstāvu mājas dzīvoklī. Lai arī viņu nav daudz, tomēr pat Magadanā dzīvo latvieši un lietuvieši, svin Jāņus, kuŗos labprāt piedalās arī vietējie. Igauņu gan vairs neesot.

Vēlāk apmeklējam Ritas kundzi. Viņa izsūtīta 1941. gadā, satikusi šeit savu nākamo vīru, apprecējusies un tā arī palikusi dzīvot Magadanā. Kamēr veselība bijusi stiprāka, bieži viesojusies pie ģimenes Latvijā. Ritas kundzei mājās daudz latviešu autoru gleznu, grāmatu, ir klavieres, ko spēlē dēls. Pārņem sajūta, ka esam ienākuši kādā salonā Parīzē vai Berlīnē. Un tomēr, runājot par Latviju, sirmajai kundzei acīs asaras, un sarunas nobeigumā viņa nebeidz vien atvainoties par to, ka nav atgriezusies dzimtenē. Mēs smaidām, mierinām, paši juzdamiem mulsi.

Vakars. Bet rīt mūsu ceļš pa Kolimas trasi, bēdīgi slavēno “kaulu ceļu”, vedīs uz ziemeļiem, uz Susumanu, ceļabiedres Astrīdas dzimteni.

(Turpinājums sekos)

Raksta autore Taira Zoldnere Magadanas lidostā

debess arī, kaut gan ir agra pēcpusdienā. Debesis liekas neparasti zemu un smagi nolikušas pār zemi. Iespaids ir tāds, ka cilvēkiem šajā pasaules stūrī izdzīvošanai atvēlēta tikai šaura sprauga starp debesīm un zemi.

Šeit, Magadanā, dzimis mūsu līdzbraucējs Eriks, bet viņa brālis Mārtiņš, dažus gadus vecāks, saka, viņš atceroties tumšo, pelēko jūru un tādas pašas debesis no bērības, nekas neesot mainījies. Depresīvo noskaņojumu pastiprina arī netīrā plūdmale, pāris vietējo dzērāju, kas turpat kurina uguns-kuru, iedzer un cep kaut ko sev vien zināmu. Pilsētā acīs duŗas noplukušas mājas, nelabotās ielas. Izskatās, ka viss palēnām brūk. Tas gan gluži tā nevar būt, jo nupat uzcelta milzīga, skaista, grezna pareizticīgo katedrāle, kuŗas zelta kupolus var redzēt no jebkuŗas vietas pilsētā. Tas mums palīdz orientēties, jo viesnīca atrodas tieši blakus baznīcai. Tumsa iestājas pavēlu - esam tālu uz ziemeļiem. Vakarā kopīgas vakariņas. Ēdam ļoti garšīgu vietējo zivi ketu, kas līdzīga lasim.

Nākamajā dienā apmeklējam Magadanas vēstures mūzeju, kur tiekam laipni sagaidīti un mums izrāda iespaidīgo mūzeja kolekciju.

Te jāatgādina, ka Magadanas apgabals un cieši tam blakus Kolimas apgabals tālāk uz ziemeļiem ir Krievijas galvenās zelta ieguves

tikai lāči. Magadanas pilsēta dibināta 1929. gadā, un jau 30. gadu sākumā pēc Staļina valdības izstrādāta plāna uz šo reģionu tika dzīti tūkstošiem ieslodzīto, lai mūžīgajā sasalumā, aukstumā, mitrumā un badā būvētu ceļus, iekārtotu apmetnes, un, galvenais, iegūtu zeltu. Mūzejā mums rāda aprēķinus, ka 1932. gadā iegūts 511 kg zelta, bet 1940. gadā - nepārspēts rekords - 80 000 kg zelta! Attiecīgi audzis arī ieslodzīto skaits - no 9000 1932. gadā līdz 180 000 1940. gadā. Darbarīki - visprimitīvākie - lāpsta un koka ķerra, izstrādes normas necilvēcīgi lielas, no to izpildes atkarīga arī pārtikas deva. Vidējais izdzīvošanas ilgums nāves/darba nometnē bija divi gadi, nomira 90% ieslodzīto. Aprēķini par skaitu ir mainīgi, bet pēc vispieticīgākiem datiem no 1930. līdz 1956. gadam izsūtījumam un ieslodzījumam bijuši pakļauti 20 miljoni cilvēku.

Tālo Austrumu apguves virsvadība bija uzticēta talantīgam cilvēkam, Berlīnes mākslas akadēmijas absolventam, Berlīnes operas māksliniekam, čekistam latvietim Eduardam Bērziņam. E. Bērziņš jau bija sevi pierādījis veiksmīgu darbu nozīmīgu organizātoru, sākot ar 1926. gadu, kad pēc Staļina pavēles tika nodibināta viena no pirmajām šādām nozīmīgām - Višlags pie Urāliem 70 000 ieslodzīto darbam. E. Bērziņš

Par patriotismu, garīgo tīrību un ilga mūža noslēpumu

Aina Rodriguez-Mata intervijā Ligītai Kovtunai

Skaista un gudra. Mēs, sievietes, visas gribam tādas būt. Ideāls, uz ko tiecamies. Viņa – Aina – tāda nenoliedzami ir. Savos drīz 95 gados, kas apritēs 12. novembrī, īsi pirms Latvijas Valsts 95. gadadienas. Bet dzimšanas dienu Aina nosvinēja jau šovasar, Dziesmu svētku laikā. „Pavasari, vasaras un rudenī Latvijā ir vis-skaistākie, un šovasar saulīte mūs sildīja visas Dziesmu svētku dienas – un manas dzimšanas dienas svinības bija pilnas ar mūziku, smaidiem, siltumu un mīlestību. Kāpēc gan lai es aicinātu šurp uz Latviju savus viesus drēgnajā rudenī, kad ir mans oficiālais dzimšanas dienas datums?! Jo viesi ieradās no Amerikas, Kana- das, Spānijas, Vācijas, un pat no Ekvadoras. Nu, tad arī svinējām!”

Pirmais mūsu sarunas jautājums iznācis nu ļoti tradicionāls – kā tu jūties?

A.R.-M.: Paldies Dieviņam, pašai par lielu pārsteigumu, – fizi- ki jūtos gluži lieliski! Garīgi – esmu ļoti norūpējies par Latvijas nākotni. Latviju izpārdod krieviem. Pēc manām domām, li- kums par uzturēšanās atļaujām pret nekustamā īpašuma iegādi Latvijā ir pašnāvība. Šobrīd oku- pē nevis ar tankiem, bet ar nau- du, un tas ir briesmīgi. Par to ir sašutuši arī mani draugi Ame- rikā un Spānijā. Ko es varu da- rīt?! Rakstu vēstules amatperso- nām – tas man dod sirdsmieru, lai gan es, protams, nezinu, vai kāds tās ņem vērā vai ne. Rakstu,

Latvijas latvieši tos nevar atļau- ties, cilvēki aizbrauc no valsts. Kāda būs mūsu nākotne?! Tie šausmīgie 50 okupācijas gadi ir sabojājuši latviešu raksturu. Diemžēl. Un ko mēs varam sa- gaidīt, ja skolās nemāca Latvijas vēsturi. Esmu Ulmaņlaiku bērns, un tos gadus atceros kā gadus, kad nepiedzīvojām, piemēram, zagšanu. Durvis mūsu mājās bija neaizslēgtas, un es neatminos, ka jel kas būtu nozagts. Nevaru iedomāties, ka Ulmaņa valdībā kāds ministrs vai cits augsts ie- rēdnis būtu apzadzies. Pamat- skolā jau no 4. klases mācīja Latvijas vēsturi, un es esmu pār- liecināta, ka tieši tas mani pada- rīja par patrioti. Man izskaid- roja, ka, 700 gadus būdami ver- gu tauta, latvieši tomēr saglabā- juši savu kultūru, dabas mīle- tību, darba tikumu un no mutes mutē to nodeva tālāk no paaudzes paaudzē. Vai tas nav brī- numš?! Un to iespēja viena maza tauta Baltijas jūras krastā, diem- žēl vienā sliktā vietā – vienā *cross- road country*, kas pievilinājusi gan krievus, poļus, gan vāciešus un zviedrus. Visi gājuši cauri un pāri. Nu vai nav traģiski!

Tu Latvijā pastāvīgi dzīvo jau desmit gadus. Ilgu laiku dzīvoji tālajā Amerikā, kur latviešu apziņā dzīvoja „ideālā Latvija”, kas diemžēl atšķiras no „reālās Latvijas”. Kā pārva- rēji vilšanos?

Neesmu pārvarējusi. Protams, trimdā dzīvoju ar domu par šo

Aina Rodriguez-Mata: „...ļoti, ļoti gribēju būt šeit klāt un redzēt, dzīvot līdz tam, kā Latvija atkopjas no piecdesmit šausmu gadiem. Redzu un jūtu, ka tautā gruzd patriotisms”

Ar savu mīlo Dūdiņu šovasar...

kad esmu ļoti laimīga un kad esmu ļoti nelaimīga, rakstu, kad esmu par kaut ko priecīga un kad esmu sašutusi. Kaut kas taču jādara!

To saucu par praktisko patriotismu – kad dara to, kas cilvēka spēkos, bet necieš klu- su. Vēl viens tava praktiskā patri- otisma paraugs ir aicinā- jums dzimšanas dienas svinību viesiem dāvanas vietā ziedot naudu ģimenēm, kuŗas vēlas bēr- nus, bet medicīniski iemes- li to noliedz.

Mūsu tautas demogrāfiskā si- tuācija ir traģiska – latviešu tauta izmirst. Dzimst maz bērnu, jo

skaisto „ideālo Latviju”, bet ļoti, ļoti gribēju būt šeit klāt un redzēt, dzīvot līdz tam, kā Latvija atkopjas no piecdesmit šausmu gadiem. Redzu un jūtu, ka tautā gruzd patriotisms. Redzu arī, ka Latvijas Saeimā tas ir pazudis. Lēni domā, lēni strādā... Divus gadus lemj par Pilsonības liku- mu, kašķējas, strīdas. Bieži domā- ju par to, ka laikam taču vajag otru Ulmani! Diktātors? Bet es teiktu – labdarīgs diktātors. Lī- dzīgi kā Spānijā Franko, kuŗam arī tauta ceļā kaisīja puķes. Pati biju klāt, kad viņš valējā „vāģi” brauca pa Madrides ielām, tautas sumināts. Un atminos Ulmani,

... un kādreiz bērībā

kas dzīvoja Ārlietu ministrijas ēkā, un, kad viņš – valējā „vāģi” – izbrauca Rīgas ielās, mēs, tuvē- jās 3. ģimnazijas audzēknes, skrējām un nosarkušas viņam mājām. Ulmanis noņēma cepuri, un mēs bijām sajūsmā... Es ce- rēju, ka Latvija atgūs šos laikus, bet – nekā. Ministru prezidents Dombrovskis nekomunicē ar tautu. Zatlers vismaz brauca uz laukiem un runājās ar cilvē- kiem...

Bet arī ar kundzi dancoja krievu ballītē Jūrmalā un pie Kriev- jas vēstnieka Vešņakova stāvēja rindā pēc ikriem un šņabja...

Kultūras ministre, kas pārstāv

Nacionālo apvienību, arī. Diem- žēl. Un to es savās vēstulēs Zat- leram esmu pārmetusi. Arī to, ka valdībā aicināja *Saskaņas centru*. Kur stāja, kur mugurkauls?

Drīz atkal vēlēšanas, un atkal būs jādomā, par ko balsot.

Man nav jādomā – es vienmēr balsoju par jaunajiem, par Na- cionālo apvienību, par Raivi Dzintaru. Protams, arī viņiem derētu būt spēcīgākiem, princi- piālākiem. Es sarakstos ar Raivi un ikreiz atgādinu – jums jābūt godīgiem, garīgi tīriem.

Un kā tu iedzīvojies Rīgas sadzīvīskajā vidē? Vai tā ļoti atšķiras no tā sauktās rietum-

nieciskās vides, kuŗā bijī radusi apgrozīties?

Teikšu tā – it visi tie cilvēki, ar kuŗiem te tiekos, – mani radī, draugi, arī kaimiņi – ir tieši tik- pat „civilizēti” cilvēki, ar kādiem tikos, dzīvojot Amerikā un Spā- nijā. Manas mājas pārvaldnieki ir krievi, kas, saprotams, runā latviski, un cik skaisti ar ziediem un dāvanām viņi sveica mani dzimšanas dienā! Un vēl – mani radīnieki Matuļu ģimene ir ļoti izglītoti un ļoti patriotiski cil- vēki. Acīmredzot arī okupācijas gados ģimenē bijis iespējams šis kvalitātes ieaudzīnāt.

Visbeidzot – vai atklāsi, kāds ir tavas lieliskās „formas” noslē- pums?

Kad 94 gadu vecumā biju iera- dusies pie ārsta Spānijā kārtējā vizītē, viņš nolika savu rakstāmo, pagriezās pret mani un sacīja: „Lai nodzīvotu ilgu mūžu, ir jā- ievēro trīs lietas: ēst maz, kustē- ties daudz un intensīvi nodarbi- nāt smadzenes.” To es patiešām daru. Un vēl es vingroju 40 mi- nūtes no rīta, „pedālēju” velosi- pēdu 40 minūtes vakarā. Nedēļā izlasu sešas avīzes četrās valodās, tostarp avīzi *Laiks*, risinu krust- vārdu miklas un gultā lasu grā- matas līdz pusnaktij. Deviņdes- mit gadu vecumā iemācījos dar- boties ar datoru. Ak jā! Un , lai saglabātu stiprus un veselus zo- bus, tos birstēju divreiz dienā, trīsreiz gadā apmeklēju zobār- stu un izvairos bāzt degunu citu cilvēku darišanās. Un vēl – ik dienu pateicos Dieviņam, ka viņš man devis raibu, notikumiem un pārmaiņām bagātu mūžu. Man dzīvē laimējās satikt brīni- ķīgu spāņu vīrieti, kas bija mans vīrs, satikt daudz dažādu tautību draugu, ar dažu labu no viņiem mana draudzība ilgst nu jau 50 gadu un ilgāk. Varu pateikties e-pastam, ka man ir ļoti dzīva sarakste gan ar bijušajiem dar- babiedriem, gan ar latviešu un ārzemju draugiem Madridē un Čikāgā, kur abi ar vīru pavadījām mūsu dzīves interesantākos un laimīgākos gadus.

Ziemas tagad es pavadu Spā- nijā, jo Latvijā man ir par aukstu un par... slidenu. Ja kritu laužu kaulus. Tagad, protams, paliek Dieviņa ziņā, vai man būs lemts sasniegt 100 gadu jubileju. Mūs- dienās, kā zināms, tādi brīnumi notiek, un mana nākamā vēstule nebūs no debesīm, bet tepat no Rīgas...

Vai tev ir kāda recepte, lai tiktu galā ar laikmeta lielo ne- laimi – vientulību?

Kāpēc tu domā, ka es neciešu no vientulības? Diemžēl – diena ir aktīva, bet vakaros... tā gribas ar kādu parunāt, apsprieties. Bet – visus brīnumus jau nevar sagaidīt. Man ir viena mīļā mā- sasmeita Dūdiņa (Ināra), pie ku- ņas pavadu ziemas Spānijā, un mēs abas kopā baudām mākslu, klausāmies mūziku, apmeklē- jam manu mīlo franču impresi- onistu izstādes.

Par ko pacelsi kausu savā dzimšanas dienā?

Par veselību – garīgo, fizisko un intelektuālo!

Saskandinām!

Vēstule generālmajoram Borisam Pugo, VDK

Pie Laimoņa Niedres atmiņu stāsta

“Zviedrijas latvieša ceļojums Padomju Savienībā 1978. - 1979. gadā” (BL Nr. 16 - 28)

Drīz būs pagājuši četri gadi kopš Žaņa Skudras un manis apcietināšanas Tallinā, – pret mums tika celta apsūdzība par politiskām lietām, notika tiesas prāva Latvijas Augstākajā tiesā, un mums tika piespriesti necilvēcīgi sodi – 10 un 12 gadi stingrā režīma ieslodzījumā.

Jau Rīgā, lasot tiesas sprieduma kopiju, konstatēju tur daudzas pieļautas kļūdas un tiesas nepareizības. Mums abiem atkārtoti tika pārņemta visāda veida spiegošana (militāra, ekonomiska, politiska u.c.) un dzimtenes nodevība. Patiesība turpretim izskatījās pavisam citāda, par to ikkatrs varēja pārliecināties, izlasot Ž. Skudras rakstītās dienasgrāmatas vai arī skatot viņa saistošos krāsu un melnbaltos Latvijas dabas un lauku sētu uzņēmumus. Visus šos materiālus es atvedu uz Zviedriju aiz savas personiskās intereses, un tie jau kopš 1968. gada ir plaši publicēti dažādos izdevumos gan latviski, gan arī citu tautu valodās.

Viss, ko Ž. Skudra aprakstījis savās dienasgrāmatās, ir sen zināms šeit, Rietumu zemēs, un, protams, arī pašiem Latvijas iedzīvotājiem, tāpēc tik ikdienišķas ziņas un dabas tēlojumus nekādi nevar nosaukt par spiegošanas materiāliem vai sevišķi svarīgiem valsts noslēpumiem, kā tas minēts apsūdzībā.

Jau drīz pratināšanas laikā Rīgā pārliecinājos, ka mūsu apsūdzībai ir politisks raksturs, un tas arī apstiprinājās vēlāk tiesas prāvā. Par to liecināja arī kaŗa prokurora nomaņa ar civilo prokuroru Bussi. Bussem gan vajadzēja zināt, ka par politiskām lietām cilvēkus demokrātiskās zemēs netiesā, tāpēc pēc islaicīgas nopratināšanas Valsts Drošības komitejā prokuroram Bussem vajadzēja pieprasīt mūsu atbrīvošanu un pavērt man brīvu ceļu atpakaļ uz Zviedriju. Lielas kļūdas tika pieļautas manis pratināšanas laikā, jo tiku turēts pilnīgā izolācijā no ārpusaules.

Ne prokurors Busse, ne advokāts R. Āboliņš pat necentās atbraukt uz Zviedriju, lai ievāktu izziņas no maniem tā sauktajiem darba devējiem. Tādējādi Latvijas Augstākajai tiesai radās iespēja izveidot spiegošanas prāvu, līdzīgi tām, kas notika Krievijā no 1936. līdz 1938. gadam un Staļina laikā. Toreiz visi apsūdzētie atzinās visos viņiem piedēvētajos noziegumos. Iespējams, ka dažiem pašreizējiem Latvijas varasviriem nepatika Ž. Skudras dienasgrāmatas saturs, aprakstītie lauku un pilsētu apstākļi vai izteiktie secinājumi, tomēr par motivētu kritiku un patieso apstākļu attēlošanu cilvēki nedrīkst tikt sodīti. Pareiza kritika un opozīcija nepieciešama jebkurā

valsts iekārtā, jo tikai tā iespējams saglabāt demokrātiju un cilvēku tiesības – un saskaņāt varasviru pieļautās kļūdas. Tā kā Valsts Drošības komitejas uzdevums ir rūpēties par drošību, tad šīs iestādes darbiniekiem vajadzētu pielikt visas pūles latviešu tautas sargāšanā pret ieviesto totalitārās varas sistēmu un tās ļaunumiem. Svarīgi ir saglabāt latviešu tautu šajā okupācijas periodā un rūpēties par katra latvieša drošību, lai nākotnē, padomju varai sairstot, būtu cilvēki, kas atkal varēs radīt un celt jaunu, demokrātisku Latviju.

Totalitārās varas noriets tuvojas, un tas noteikti nesīs pārmaiņas pašā Krievijā, kā arī pakļautajās Austrumeiropas zemēs. Soda nometnes atvērsies, politiski notiesātie saņems amnestiju – gluži tāpat kā pēc Staļina nāves, kad miljoniem nevainīgi ieslodzītie, starp tiem arī mans tēvs un daudzi radi atgriezās mājās. Daudzi atgriezās slimi un salauzti, bet neskaitāmi miljoni gāja bojā Gulaga necilvēcīgajos apstākļos.

Mana Krievijas piespiestā „ceļojuma” laikā, 1978./1979. gada ziemā, bieži dzirdēju vagona blakus kupejās ieslodzītos cilvēkus nolādām padomju sistēmu. Uz zinājuši, ka esmu no Zviedrijas un t.s. politiskais, viņi man teica: “Zviedrija ir brīva zeme, tu drīz

brauksi mājās,” – bet viņiem pašiem jādzīvojoja okupētā zemē.

Redzot visur daudzos dažādās uniformās gērbušos kaŗavīrus, miličus, katram ārzemniekam Krievija likās kaŗastāvoklī esoša valsts.

Grūti un ļauni apstākļi valda Latvijā un pārējās Baltijas valstīs vairāk nekā 40 gadus, tos ik dienas izjūt katrs iedzīvotājs. Kaut gan Rīgā pratināšanas un tiesas laikā ar mani – ārzemnieku apgājās korrekti, tomēr es ļoti izjutu apcietinājuma primitīvos apstākļus. Sevišķi smagi ietekmēja tas, ka tūlīt pēc tiesas Ž. Skudru savā rīcībā pārņēma krievu iekšējā armija un, kā tagad zināms, viņš tika aizvests tālu no Latvijas teritorijas vergot krievu varai.

Latvijas Valsts Drošības komitejai vajadzētu rast iespēju atsaukt Augstākās tiesas spriedumu pret Žani Skudru un mani, un tāpēc viņš no soda atbrīvojams visdrīzākā laikā. Vienlaicīgi atbrīvojami arī visi pārējie politiski notiesātie latvieši, – to gaida viņu ģimenes un visa latviešu tauta dzimtenē, un to ievēros arī šeit, Rietumu pasaulē. Atdodiet brīvību tiem, kuri notiesāti par savu pārliecību!

Laimons Niedre

Zviedrijā 1982. gada 3. martā

Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena - Ls 0,80 par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, - 15 % no parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, - 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM: LS 0,40 par 1 cm² ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS: LS 35,-
Pasta adrese:
Ausekļa iela 14 - 2
Rīga, LV - 1010
Tālrunis + 371 67326761
Tālrunis +371 67326784
Darba laiks:
Pirmdien – 9-17
Otrdien – 9-17
Piekdien – 9-15

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.
Izdevēji: Brīvās Latvijas izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Ligita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija – Ausekļa iela 14-2,
Rīga, LV-1010
Tālr: (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis “Straumēni”, Catthorpe Manor, Catthorpe, Leics. LE17 6DF, England. Tālr. 01788823438, fakss 01788822441. Kārto visas sēru un citu sludinājumu maksas; pieņem rietumu abonementus, izņemot Vācijas un Zviedrijas.
Pārstāvniece Anglijā:
Dz.Purmale, 34 Brook Road, Leicester LE5 2HE.
Tālr. 01162431322, fakss 01162433312.
e-pasts: dzidra.purmale@talktalk.net

Abonementa maksa, sākot ar 2010. gada 1. jūliju:
Lielbritānijā: 6 mēnešiem GBP 65; 12 mēnešiem GBP 120. Samaksu ar čeku, PO vai naudā (ierakstītā sūtījumā) sūtīt laikraksta administrācijai (adrese sk. augšā), uz vārdu Brīvā Latvija. Maksājot Lielbritānijā par Latvijas gada abonementu GBP 40

Zviedrijā: 6 mēneši Kr 650,-; 12 mēneši Kr 1240,-. NAUDAS PĀRVEDUMI: LETTERNAS RIKSFÖRBUND I SVERIGE/BRĪVĀ LATVIJA (Wallingatan 34, 5 tr, S-111 24, Stockholm, Plusgiro 11 47 46 - 1). Tālr. : +46 8214425. Administrācija: Vija Freimane, e-pasts: freimanisv@yahoo.se, tālr. +46 8808815

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 143 eiro; 6 mēn. – 75 eiro; 3 mēn. – 40 eiro; BL konts Lettis -che Gemeinschaft, Salzmannstr. 152, 48159 Münster. Postbank Hamburg, BLZ 200 100 20, konts 271 751 204. Adrese abonēšanas jautājumiem: Ivars Vētra, Mittelstr. 3, D-35415 Pohlheim, tālr. +49 6004 2801, e-pasts: ivetra@web.de. Cita informācija Nils Ebdens, Lettische Gemeinschaft in Deutschland e. V., Frankfurter Str. 54, D-35440 Linden, tālr. +49 6403 940933, e-pasts: info@lk-v.de
Citas Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 70 eiro; 12 mēnešiem 130 eiro. Naudas pārvedumi ar čeku uz Brīvā Latvija (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstīs 6 mēnešiem USD 90,-, 12 mēnešiem USD 170,-.

Latvijā: 6 mēnešiem Ls 20, 12 mēnešiem Ls 34.

Latviešu organizāciju un privātie sludinājumi maksā £3 par 10 mm augstu vienslejiģā platumā aizņemtu telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x 7 cm) £45. Zviedrijā – 500 kr.
Komerciālie sludinājumi £6 par 1 slejas cm.

Atlaides atkārtotām reklāmām.
Ar autora vārdu, iniciāļiem vai segvārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijas minēto faktu precizitāti atbild autors.

BRĪVĀ LATVIJA
Latvian Weekly Newspaper
published by the Latvian Publishers Association,
Ausekļa iela 14-2, Rīga, LV-1010, Latvia.
Iespiests: SIA EVEKO, Rīgā

Mūžībā aizgājusi mūsu miļā
Zviedrijas Karaliskās operas un
Rietumu brīvo latviešu Dziesmu dienu soliste

ILEĀNA PĒTERSONS,
dzim. TEPFERS

Dzimusi Rīgā 1934. gada 23. novembrī,
mirusi Stokholmā 2013. gada 23. jūnijā

Viņu miļā piemiņā paturēs
Tepferu un Ramaņu ģimenes

Izvadīšana un urnas apglabāšana būs piektdien,
6. septembrī, plkst 13.00, “Helīga Korsets Kapell,
Skogskyrkogården”, Enskedē, Stokholmā.
Seko piemiņas brīdis ”Enskede-Terrassen”,
uz kuŗu lūdzu pieteikties,
zvanot uz tālruni nr. 08 259384, vēlākais, līdz 2. septembrim.

Mūžībā aizgājusi

BIRUTA RŪTENBERGS,
dzim. ĶENCIS

Dzimusi Latvijā 1924. gada 18. janvārī,
mirusi Anglijā 2013. gada 17. augustā

viņu piemiņā paturēs
meita Ilze un znots Norberts
radi Latvijā

Un, klausoties, ko šalcot stāsta druva,
Es vēlējos, kaut spētu dzīvot tā,
Lai manā tīrumā, kad pļaujas diena tuva,
Par mani vārpa ļaunu nerunā.

Zvaigžņu pulkiem pievienojies
mūsu nodaļas biedrs

HARIJS GIPTERIS

Dzimis 1923. gada 3. martā,
miris 2013. gada 17. augustā

Viņu viemēr piemiņā paturēs
DVF Ķoventrijas nodaļas saime

Tālu paliek dzīves kņada
Krēslas pilnā zemes lejā,
Tev pār galvu jaunas zvaigznes
Jaunu rīta blāzmu sijā...

Vēlaties uzzināt par tautiešiem
Lielbritānijā?

www.latviesiem.co.uk

Lasiet tīmeklī!

Rietumeiropas latviešu laikrakstu

www.brivalatvija.lv

SPORTS SPORTS SPORTS

Pasaules meistarsacīkstes vieglatlētikā

Latvijas vieglatlētīm augstākā vieta – 11

Pasaules meistarsacīkstēs vieglatlētikā Maskavā no Latvijas sportistiem augstāko vietu - vienpadsmito izcīnīja septiņņiece **Laura Ikauniece**. 100 m barjerskrējienā Ikauniece distanci veica 13,89 sekundēs, kas deva 994 punktus un 21.vietu.

Laura Ikauniece

Augstlēcšanā ar veiktajiem 1,80 m Ikauniece pakāpās uz 16. vietu. Trešajā disciplīnā - lodes grūšanā viņai neizdevās pietuvoties šosezon sasniegtajam personiskajam rekordam 12,88 m, bet viņa sasniedza 12,36 m. 200 m sprintā Ikauniece startēja otrajā spēcīgākajā skrējienā un ieņēma piekto vietu (24,73, personiskais rekords ir 24,08), bet kopvērtējumā pārvīzījās uz 11.vietu. Tāllēkšanā viņa sasniedza 5,96 m, šķēpa mešanā - savu sezonas labāko rezultātu -

50,75m. 800 m skrējienā Ikauniece sasniedza sesto rezultātu starp konkurentēm - 2:16,05. Kopvērtējumā mūsu sportiste sakrāja 6159 punktus, kas viņu ierindoja 11. vietā. Līdz pirmajam desmitniekam pietrūka tikai 66 punktu. Labāku rezultātu sasniegt traucēja pārciestā vīrusa infekcija. Pērn Olimpiskajās spēlēs Lauras Ikaunieces rezultāts 800 m distancē bija 2:12,13 un kopvērtējumā 6414 punkti.

Labi rezultāti tika gaidīti no šķēpmetējiem, taču finālsacensībām neviens nekvalificējās. Vislabāk veicās **Līnai Mūzei**. Viņa pirmajā mēģinājumā šķēpu raidīja 54,36 m, otrajā sasniedza 60,29 m, Grupā Līna ierindoja devītajā, kopvērtējumā - 14. vietā.

Vadims Vasiļevskis labākajā mēģinājumā sasniedza 79,68 m, kvalifikācijas norma iekļūšanai finālā bija 82,50 m. Rezultātā Vadimam - 15. vieta.

Madarai Palameikai neizdevās pirmie divi mēģinājumi, trešajā viņa sasniedza vāju rezultātu - 53,70 m. Savā grupā Palameika palika pēdējā - 13.vietā, tāpat arī kopvērtējumā - 27. vieta. Palameikas personiskais rekords, kas ir arī Latvijas rekords, ir 64,51 m, šosezon viņas labākais rezultāts ir 62,72 metri.

***

Jaroslavļā pieminēklis Lokomotiv piemiņai

Krievijas pilsētā Jaroslavļā pie hokeja arēnas uzcelts pieminēklis traģiski bojā gājušajai Lokomotiv vienībai.

Pieminēkļa "Hokeja brālība" detaļas veidotas Vācijā, un tieši vācu meistari monumentu uzcēlušī Jaroslavļā. "Hokeja brālību"

veido 37 hokeja nūjas, tādējādi simbolizējot traģēdijā dzīvību zaudējušos 37 hokejistus, trenerus un citus komandas pārstāvjus. 2011. gada 7. septembris pasaules sporta vēsturē paliks ar traģiskāko notikumu hokeja vēsturē - Krievijā netālu no Jaroslavļas neilgi pēc pacelšanās avareja lidmašīna JAK-42 un bojā gāja Kontinentālās hokeja līgas (KHL) vienība Lokomotiv. Lidmašīnā atradās daudzas pasaules hokeja zvaigznes, arī latviešu "dzelzs vīrs" **Kārlis Skrastiņš**.

***

Basketbolisti Rīgas svētkos cīnījās diennakti

Tradicionālajā 24 stundu "Krastru spēlē" Rīgas svētkos uzvarēja Daugavas kreisā krasta basketbolisti, kuŗi ar 1142:1131 pārspēja labā krasta komandu.

Pēdējā spēlē laukumā devās politiķu vienības. Uzvaru izcīnīja labā krasta vienība (41:30), kuŗas kapteinis bija Ministru prezidents Valdis Dombrovskis. Viņš savas vienības labā guva sešus punktus, 13 punktus izcīnīja bijušais ekonomikas ministrs un bijušais Lat-

vijas Basketbola savienības prezidents Ojārs Kehris, 10 punktus - Saeimas deputāts, Saeimas basketbola vienības kapteinis Jānis Upeņieks. Kreisā krasta komandas kapteinis bija Rīgas pilsētas galvas vietnieks Andris Ameriks, rezultātīvākais spēlētājs - Saeimas deputāts Klāvs Olšteins, kas savas vienības labā guva 22 punktus.

***

Jānis Šmēdiņš volejbola šova King of the beach uzvarētājs

Par plūdmales volejbola šova King of the beach uzvarētāju plūdmales centrā "Brazīlija" otro gadu pēc kārtas kļuva Jānis Šmēdiņš.

King of the beach turnīrā piedalījās astoņi volejbolisti. Pēc apakšgrupu turnīra, kuŗā katrs no pāriņiekiem izspēlēja pa vienam setam līdz 17 punktiem, pusfinālu sasniedza Samoilovs, Pļaviņš un Jānis un Toms Šmēdiņi. Nākamajā kārtā katrs ar katru izspēlēja pa setam līdz 21 punktam, un finālam kvalificējās Samoilovs un J. Šmēdiņš. Izšķirīgajai spēlei Samoilovs sev par pāriņieku izvēlējās Sorokinu, bet J. Šmēdiņš priekšroku deva Ivanovam. Finālā ar 21:19, 21:17 pāraķs bija J. Šmēdiņa veidotais duets. Līdz ar to viņš otro reizi piecu gadu laikā kļuva par "Plūdmales karali".

***

Kuzminus ierakstās Ginesa rekordu grāmatā

Ķīnas televīzija bija uzaicinājusi šāgada Eiropas skeitborda čempionu, vairākkārtēju pasaules čempionu un divu Ginesa rekordu īpašnieku Latvijas skeitbordistu **Jāni Kuzminu** piedalīties populārā Ķīnas Ginesa rekordu šovā *Zheng Da Zong Yi*.

Jānis Kuzmins piedāvājumu pieņēma un veica nepieciešamos sagatavošanās darbus un treniņus, lai sasniegtu labāko iespējamo rezultātu un pārspētu pats savu Ginesa rekordu. Šova *Zheng Da Zong Yi* bija aicinājuši Kuzminu pārspēt viņam piederošo Ginesa rekordu skeitborda slalomā 100 konusu distancē. Rekordu Jānis sasniedza 2010.gadā, distanci veicot 20,77 sekundēs, nenogāžot nevienu konusu.

Jānis Kuzmins 16. augustā startēja lieliski un sasniedza jaunu rekordu. Distanci viņš veica 19,41 sekundē.

"Pasaules Ginesa rekordu šovs Ķīnā ir ļoti populārs. Iespēja pārstāvēt Latviju valstī, kur daudzi pat nezina par mūsu eksistenci, ir liels pagodinājums. Vienlaicīgi tas ir arī liels izaicinājums - pārspēt savu rekordu. Teorētiski un sajūtu ziņā tas ir iespējams, taču noteikti noder atbalsts un veiksmē," pēc rekorda sasniegšanas sacīja Jānis Kuzmins.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

ANGLIJA

"Straumēnos" svētdien, 8. septembrī, plkst. 10 DVF delegātu pilsapulce. Apmeklēt lūdz DVF valde.

***

DIEVKALPOJUMI VIDUSANGLIJAS DRAUDZE, māc. V.Vāvere

Lesterā, Igaunū namā, 366 Fosse Road North, Leicester, LE3 5RS, sestdien, 7. septembrī, plkst. 14 dievkalpojums.

"Straumēnos", Catthorpe Manor, Lilbourne Road, Catthorpe, Lutterworth, Leicestershire, LE17 6DF, svētdien, 29. septembrī, plkst. 10 Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu.

AUSTRUMANGLIJAS DRAUDZE, māc. V.Vāvere

Derbijā, Chapel of St.Mary on the Bridge, Derby, DE1 3AT, svētdien, 1. septembrī, plkst. 12 dievkalpojums.

Notinghamā, Trinity Lutheran Church, 67 Homefield Road, Aspley, NG8 5GH, svētdien, 1. septembrī, plkst.15 dievkalpojums.

Mansfildā, St.Peters's and St. Paul's Church, Mansfield, NG18 1AP, sestdien, 7. septembrī, plkst. 11 dievkalpojums.

Piterborovā, The Beehive Community Centre, St.Martins Street, Millfield, Peterborough, PE1 3BD, sestdien, 14. septembrī, plkst. 16 dievkalpojums.

LĪDSAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Lidsā, 9 Alma Rd., LS6 2AH, Sv. Lūkas baznīcā, svētdien, 15. septembrī, plkst. 14 dievkalpojums.

Halifaksā, 8 Lord Str., HX1 5AE, DVF namā, svētdien, 22. septembrī, plkst. 14 Pļaujas svētkos: dievkalpojums ar dievgaldu. Seko sarikojums ar loteriju un kafijas galdu Daugavas Vanadzū izkārtojumā.

ZIEMEĻANGLIJAS-BRADFORDAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Bradfordā, 29 Great Horton Rd., BD7 1AA, Vācu baznīcā, svētdien, 15. septembrī, plkst. 10.30 dievkalpojums.

Bradfordā, 5 Clifton Villas, BD8 7BY, DVF namā, svētdien, 29. septembrī, plkst. 14 draudzes bazārs. Būs loterija, dziesmas un kafijas galds.

MANČESTERAS DRAUDZE, māc. G. Putce

Voringtonā, WAI IXG, Market Gate, Holy Trinity Church, svētdien, 25. augustā, plkst. 20 dievkalpojums ar dievgaldu.

Mančesterā, Stretford, M32 8FE, Martin-Luther-Kirche, 9 Park Road, svētdien, 1. septembrī, plkst.13.30 Pļaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu.

VĀCIJA

Oldenburgā, Ohmstedes kapos, 25. augustā plkst. 11 Kapu svētku dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze.

Bekhofas latv. baznīcā (Am Beckhof 44) 1. septembrī plkst. 14:30 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma kafijas galds draudzes namā.

Libekā, Lorenca baznīcā, 14. septembrī plkst. 14 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērģelēm Liene Orinska. Pēc dievkalpojuma uzkodas.

Hanoverā, Markus baznīcas draudzes namā, Hohenzollernstr. 54, 15. septembrī plkst. 14 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma pārrunas pie kafijas galda.

Oldenburgā, Ohmstedes baznīcas draudzes namā, Butjadinger Str. 59, 29. septembrī plkst. 11 dievkalpojums. Kalpo diak. L.

Urdze, pie ērģelēm Dr. A. Rosenbergs. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

Frankfurtē, senā Emmaus baznīcā, Alt Eschersheim 22, 60433 Frankfurt, svētdien, 8. septembrī, plkst. 13 paredzēts dievkalpojums. Archib. Elmārs E. Rozītis. Sekos draudzes pēcpusdiena ar tējas galdu draudzes namā. Iepretim S-Bahn stacijai Frankfurt/Eschersheim un tuvu U1, 2, 3 un 8 pieturei Weisser Stein.

Štutgartē/Bad Kanštātē, Luterā baznīcā, Martin-Luther-Str. 54, svētdien 15. septembrī, plkst. 10 paredzēts dievkalpojums vācu valodā ar archib. E. Roziša, Intas Vigantes, Virtembergas bīskapa Dr. F.O. Juli u.c. piedalīšanos, atzīmējot 40 gadus Eiropas dažādo evaņģēlisko baznīcu kopībai.

Virzburgā, Deutschhauskirche, Am Schottenanger 2, sestdien, 28. septembrī, plkst. 13.30 būs Pļaujas svētku dievkalpojums. Archib. Elmārs E. Rozītis. Sekos kafijas galds draudzes telpās, un paralēli tam bērnu nodarbības.

Ludvigshāfenā, Svētā Ludviķa baznīcā, St. Ludwig, Bismarck un Wredestrasse krustojumā, svētdien, 22. septembrī, plkst. 15

paredzēts dievkalpojums ar Nīla Folveilera kristībām. Kalpos draudzes mācītājs archibīskaps Elmārs Ernsts Rozītis. Pēc dievkalpojuma azaids ar groziņiem draudzes telpās.

ZVIEDRIJA

Gēteborgas Latviešu Pensionāru Biedrības tikšanās notiks 31. augustā plkst. 13 "Folkpartiet" telpās NEDRE KVARNBERGSGATAN 7 (atrodas "Vāstra Nordstan"), Gēteborgā. Jauni biedri laipni gaidīti! Valde.

***

Baltiešu diena Svensk-Lettiska foreningens režijā jau ir kļuvusi tradīcija. Šogad tā notiks sestdien, 14. septembrī, plkst. 12.00 - 16.00 "Grödinge Hembygdsgränd" Vārsta. Uzstāsies trīs deju grupas, kas darbojas Stokholmā. Dziedās bērnu koris. Būs ģimene no Talsiem, kas pārdos latviešu gardumus. Būs arī igauņu un lietuviešu ēdieni un alus, grāmatu galds, rokdarbi.. Būs pat "blusu" tirdziņš. Bērnu nodarbības, loterija, kafijas galds utt. Skatīt www.facebook.com/sven-sklettiska.